

Вълшебният кладенец

ПРИКАЗКИ И БАСНИ ОТ ЦЯЛ СВЯТ

Книга 2
Второ издание

ЧИТАНКА

ПРИКАЗКИ И БАСНИ ОТ ЦЯЛ СВЯТ

Превод: Анатолий Буковски, Лина Бакалова, Надежда Накова

chitanka.info

БРАТЯ ГРИМ

ЖАБОКЪТ ПРИНЦ^[1]

В стари времена, когато желанията все още можели да се сбъдват, живеел цар, чиито дъщери били всичките хубави, но най-малката била така красива, че даже слънцето, което е видяло толкова много, се чудело на нейната хубост всеки път, когато лъчите му я докоснели.

Близо до царския дворец се простирала голяма тъмна гора и в гората под една стара липа имало кладенец. Когато денят бил горещ, царската дъщеря отивала в гората и сядала до ръба на прохладния кладенец, а ако ѝ станело скучно, изваждала една златна топка. Да подхвърля и улавя топката било любимото ѝ занимание.

Но един ден така се случило, че златната топка, вместо да падне в малката ръка на момичето, която я подхвърляла нагоре, тупнала на земята близо до ръба на кладенеца и се търкулнала вътре. Очите на царската дъщеря я проследили докато потъвала, но кладенецът бил дълбок, така дълбок, че дъното не се виждало. Тогава тя заплакала и плакала толкова много, като че никога вече нямало да се утеши. Както плачела, чула глас, който ѝ казал:

— Какво те измъчва, царска дъще? Твоите сълзи биха могли да размекнат и сърце от камък.

Тя погледнала да види откъде идва гласът, но там нямало никой, освен един жабок, подал дебелината си грозна глава от водата.

— О, ти ли си, скокльо — казала тя. — Плача, защото златната ми топка падна в кладенеца.

— Не си струва да плачеш — отвърнал жабокът. — Аз мога да ти помогна. Но какво ще ми дадеш в замяна, ако ти извадя топката?

— Всичко, каквото поискаш, скъпи жабоко — казала тя, — ще ти дам която и да е от моите дрехи, перли и скъпоценности, дори и златната корона, която нося.

— Твоите дрехи, перли и скъпоценности и твоята златна корона не са за мен — отвърнал жабокът, — но ако ти ме обикнеш и ме приемеш да ти бъда компания и другар в игрите, и ми позволиш да седя до теб на масата, да ям от твоята чиния, да пия от твоята чаша и да спя в твоето легло — ако ми обещаеш всичко това, тогава аз ще се гмурна във водата и ще извадя златната ти топка.

— Да, да — отвърнала тя, — обещавам всичко това, всичко, каквото искаш, само ми върни топката.

Но в същото време си мислела:

— Какви глупости приказва той! Като че би могъл да върши нещо друго, освен да седи във водата и да квака с другите жаби, камо ли пък да бъде компания на когото и да било.

А жабокът, щом чул обещанието ѝ, скрил глава под водата и потънал надолу далече от погледа ѝ, но след малко се показал пак отгоре със златната топка в уста и я хвърлил на тревата.

Царската дъщеря много се зарадвала, че вижда отново хубавата си играчка, грабнала я и побягнала с нея.

— Спри, спри! — завикал жабокът. — Вземи ме със себе си, аз не мога да тичам така бързо като теб!

Но това било безполезно — колкото и силно да квакал след нея, тя не го слушала, а побързала да се прибере вкъщи и много скоро съвсем забравила за бедния жабок, който отново трябвало да се върне при своя кладенец.

На другия ден, когато царската дъщеря седяла на трапезата с царя и всички придворни и ядяла от златната си чиния, дочуло се някакво трополене нагоре по мраморното стълбище, а после се чуло хлопане по вратата и един глас извикал:

— Най-малка дъще на царя, пусни ме да вляза!

Тя станала и изтичала да види кой е, но когато отворила вратата, там бил жабокът, седнал отвън. Тогава тя затворила бързешком вратата и се върнала на мястото си, като се чувствала много неудобно. Царят забелязал колко е разтуптяно сърцето ѝ и попитал:

— Какво те изплаши, дете мое? Да не би някой великан да стои на вратата, готов да те грабне?

— О, не — казала тя, — никакъв великан няма, само един противен жабок.

— И какво иска този жабок? — поинтересувал се царят.

— О, скъпи татко — отвърнала тя, — когато седях до кладенеца вчера и си играех със златната топка, тя падна във водата и докато плачех за нея, жабокът дойде и ми я извади при условие че ще му позволя да ми прави компания, но аз дори и не помислих, че би могъл да излезе от водата и да ме последва, а сега той стои отвън пред вратата и иска да влезе при мен.

И тогава всички чули как жабокът почукал за втори път и извикал:

*— Най-малка дъще на царя,
портата ми отвори!
Там до водата на бунара^[2]
какво обеща ми ти?
Най-малка дъще на царя,
хайде, отвори!*

— Това, което си обещахала, трябва да изпълниш — казал царят, — иди сега и го пусни вътре.

Тя отишла и отворила вратата, а жабокът скокнал вътре и я последвал по петите чак до стола ѝ. После спрял и извикал:

— Вдигни ме да седна до теб.

Но на нея не ѝ се искало да направи това, докато царят не ѝ заповядал. Щом жабокът се озовал на стола, поискал да се качи на масата и като се настанил там, казал:

— А сега побутни твоята златна чиния малко по-наблизо, за да можем да ядем заедно.

Тя така и направила, но всеки можел да види с каква неохота го сторила. Жабокът ял и пил до насита, а на нея всеки залък сякаш засядал в гърлото ѝ.

— Аз съм вече сит — казал най-после той — и тъй като съм уморен, ти трябва да ме отнесеш в стаята си и да приготвиш коприненото си легло, за да си легнем да спим.

Тогава царската дъщеря се разплакала, изплашена от студения жабок, който нямало да се спре пред нищо, докато не се настани да спи в хубавото ѝ чисто легло. А царят се разсърдил и казал:

— Това, което си обещава, когато си била в нужда, сега си длъжна да изпълниш.

И тя, ще не ще, хванала жабока с два пръста, отнесла го на горния етаж и го сложила в един ъгъл, но когато си легнала да спи, той допълзял до леглото ѝ и казал:

— Аз съм изморен и ми се спи, както и на теб. Вдигни ме на леглото, иначе ще кажа на баща ти.

Тогава тя не могла повече да сдържи яда си, вдигнала го и го запратила с всичка сила към стената, като извикала:

— Сега ще млъкнеш ли най-сетне, отвратителен жабоко!

Но когато паднал на пода, той вече не бил жабок, а се превърнал в принц с красиви и добри очи. И станало така, че със съгласието на баща ѝ те станали невеста и жених. Принцът ѝ разказал как зла вещица го била омагьосала и никой друг, освен самата принцеса, не можел да го освободи от магията. Сега те двамата щели да отидат заедно в царството на баща му. И ето, пред вратата пристигнала каляска, теглена от осем бели коня с бели пера на главите и със златни юзди, а отзад на каляската стоял верният Хайнрих, прислужникът на младия принц. Верният Хайнрих бил обзет от такава болка и страдание, когато господарят му се превърнал в жабок, че бил принуден да носи три железни обръча около сърцето си, за да не се пръсне то от мъка и тревога. След като верният Хайнрих помогнал на двамата да се качат и каляската потеглила и понесла принца към неговото царство, той се качил отзад, преизпълнен с радост от избавлението на господаря си. Когато вече били изминали част от пътя, принцът чул някакъв звук откъм задната част на каляската, сякаш нещо се счупило, обърнал се назад и извикал:

— Хайнрих, май че колелото се счупи!

Но Хайнрих отговорил:

*— О, не, не колелото счупи се,
а обръчът около моето сърце.
Бях стегнал с обръчи сърцето си,
за да сподавя болката,
когато страдах зарад теб.*

Отново и отново се чул същият звук и принцът помислил, че сигурно колелото се чупи, но това били другите обръчи от сърцето на верния Хайнрих, защото то било вече така облекчено и щастливо.

Илюстрация: Уолтър Крейн

---

[1] *Източник:* Jacob and Wilhelm Grimm. Household Stories. Lucy Crane, translator. Walter Crane, illustrator. London: Macmillan & Co., 1882. ↑

[2] Бунар (диал.) — кладенец. — Б.пр. ↑

ИЗГУБЕНАТА СЪПРУГА ОТ БАЛАЛИЙС

ЛЕГЕНДА ОТ ОСТРОВ МАН^[1]

Веднъж фермерът от Балалийс се оженил за красива млада жена и двамата били всичко на света един за друг. Но скоро след това тя изчезнала. Някои хора казвали, че е умряла, други, че е отвлечена от елфите. Балалийс горчиво я оплаквал и я търсил от нос Еър до Калф, но накрая, като не я намерил, се оженил за друга жена. Тази жена не била красива, но имала малко парици.

Скоро след сватбата първата жена се явила една нощ на Балалийс и му казала:

— Мъжо мой, мъжо мой, аз бях отвлечена от елфите и живея при тях близо до теб. Мога да бъда освободена, ако направиш това, което ще ти кажа.

— Казвай бързо — викнал Балалийс.

— Ние ще яздим през плевнята на имението в петък в полунощ — казала тя. — Ще влезем през едната врата и ще излезем през другата. Аз ще яздя на коня зад един от мъжете. Ти трябва да пометеш хубаво плевнята и внимавай нито една сламка да не остане на пода. Хвани юздата на коня, задръж я здраво и аз ще бъда свободна.

Когато настъпила нощта, Балалийс взел една метла и помел плевнята така старателно, че нито едно петънце не останало по пода. После зачакал в тъмното.

В полунощ вратите на плевнята се отворили широко, чула се нежна музика и през отворената врата влязло красиво шествие от елфи със зелени жилетки и червени шапки, яздеци хубави коне. На последния кон Балалийс видял първата си съпруга, седнала зад един от елфите, хубава като картина и все така млада, както когато го напуснала. Той сграбчил юздата ѝ, но се разлюлял като лист на дърво и не могъл да я удържи.

Като излизали през вратата, тя протегнала дясната си ръка, посочила към едно кринче в ъгъла на плевнята и извикала с тъжен глас:

— Някой е оставил сламка под кринчето, затова не можа да ме задържиш и никога повече няма да ме видиш!

Втората съпруга била чула всичко и скрила сламката, като я похлупила с кринчето, за да не се вижда.

Повече никога не чули за младата съпруга.

---

[1] *Източник:* Sophia Morrison. *Manx Fairy Tales*. London: David Nutt, 1911. ↑

КАМЕНОДЕЛЕЦЪТ

ЯПОНСКА ПРИКАЗКА^[1]

Живял някога един каменоделец, който ходел всеки ден до една голяма скала на склона на висока планина да изрязва големи плочи за надгробни камъни и къщи. Той знаел много добре какви видове камъни за какви случаи се търсят и тъй като бил старателен майстор, имал много клиенти. Дълго време бил доволен и щастлив и не искал нищо повече от това, което имал.

А пък в планината живеел един дух, който от време на време се явявал на хората и по различни начини им помагал да станат богати и преуспяващи. Каменоделецът обаче никога не бил виждал този дух и само поклащал недоверчиво глава, когато някой заговорел за него. Но приближавало времето, когато той щял да промени мнението си.

Един ден каменоделецът занесъл надгробна плоча в къщата на един богат човек и видял там всевъзможни прекрасни неща, каквито не бил дори сънувал. Изведнъж всекидневната му работа като че ли станала по-трудна и тежка и той си казал:

— Ех, да бях богат човек и да можех да спя в легло с копринени завеси и златни пискюли, колко щастлив щях да бъда!

А един глас му отвърнал:

— Желанието ти е чуто, ще бъдеш богат човек!

При звука на гласа каменоделецът се огледал, но не видял никого. Той си помислил, че само така му се е сторило, събрал си сечивата и си отишъл у дома, защото не му се работело повече през този ден. Но когато стигнал до къщурката, където живеел, се стъписал от изумление, защото на мястото на дървената му колиба имало величествен дворец, пълен с разкошни мебели, а най-великолепно от всичко било леглото, съвсем еднакво с онова, което пожелал. Той бил извън себе си от радост и в новия си живот скоро забравил стария.

Било в началото на лятото и всеки ден слънцето греело все по-силно. Една сутрин горещината била толкова голяма, че каменоделецът едва можел да диша и решил да си остане у дома до вечерта. Било му доста скучно, защото никога не се бил научил как да се забавлява сам, и надничал през спуснатите щори да види какво става на улицата. Тогава преминала една малка карета, теглена от слуги, облечени в синьо и сребристо. В каретата седял един принц, а над главата му държали златен чадър, за да го пази от слънчевите лъчи.

— Ех, да бях принц! — казал си каменоделецът, когато каретата се скрила зад ъгъла. — Ех, да бях принц и да можех да се движа с такава карета, а над мен да държат златен чадър, колко щастлив щях да бъда!

А гласът на планинския дух отговорил:

— Твоето желание е чуто, ще бъдеш принц.

И той станал принц. Пред каретата му яздел един отряд стражи, а зад нея друг отряд. Облечени в червено и златно слуги го носели и държали над главата му желаниа чадър — имал всичко, каквото му душа поиска. Но това пак не му било достатъчно. Той се огледал за още нещо, което да пожелае, и като видял, че независимо колко вода изливал на тревата, слънчевите лъчи я изгаряли, и че въпреки чадъра, който държали над главата му, всеки ден лицето му почернявало все повече и повече, извикал в гнева си:

— Слънцето е по-могъщо от мен! О, ако можех да бъда слънцето!

А планинският дух отговорил:

— Желанието ти е чуто. Ти ще бъдеш слънцето.

И той станал слънцето, и се чувствал горд от могъществото си. Пръскал лъчите си нагоре-надолу по земята и небето, изгарял тревите в полята и обгарял лицата и на принцовете, и на по-бедните хора. Но след кратко време могъществото започнало да му омръзва, защото като че ли нищо повече не му останало да прави. Недоволство отново изпълнило душата му и когато един облак закрил лицето му и скрил земята от него, той извикал гневно:

— Нима облакът може да държи в плен моите лъчи и е по-силен от мен? О, да бях облак и по-силен от всички!

А планинският дух отговорил:

— Желанието ти е чуто, ще бъдеш облак!

И той станал облак, и застанал между слънцето и земята. Хващал слънчевите лъчи и ги задържал и за негова радост, земята отново се раззеленила и цветята разцъфнали. Но това не му било достатъчно и дни и седмици той изливал дъжд, докато реките излезли от бреговете си и оризовите посеви се намерили под водата. Градове и села били унищожени от силата на дъжда, само голямата скала на планинския склон останала непокътната. Облакът бил изумен от гледката и извикал в почуда:

— Значи скалата е по-силна от мен? О, ако бях скалата!

А планинският дух отговорил:

— Желанието ти е чуто. Ще бъдеш скалата!

И той станал скалата, и затържествувал със силата си. Гордо се възправял и нито топлината на слънцето, нито силата на дъжда можели да го смутят.

— Това е по-хубаво от всичко! — казал си той.

Но един ден чул странен шум в подножието си и като погледнал надолу да види какво може да бъде, видял един каменоделец да забива сечива в снагата му. Още докато гледал, трепет го пронизал целия и голям скален блок се откъртил и паднал на земята. Тогава той извикал с възмущение:

— Нима дори един обикновен смъртен е по-силен от една скала? О, да бях човек!

А планинският дух отговорил:

— Желанието ти е чуто. Ще бъдеш отново човек!

И той станал човек, и с пот на челото отново си вършел работата, дялайки камъните. Леглото му било твърдо и храната оскъдна, но той се бил научил да се задоволява с това и вече не копнеел да бъде нещо друго или някой друг. И тъй като никога не искал неща, които нямал, нито желяел да бъде по-велик и по-могъщ от другите хора, той най-сетне бил щастлив и никога повече не чул гласа на планинския дух.

Илюстрация: Фредерик Ричардсън

---

[1] *Източник:* The Crimson Fairy Book. Andrew Lang, editor. London: Longmans, Green & Co., 1903.

Илюстрация: Little Peachling and Other Tales of Old Japan. Frederick Richardson, illustrator. New York: The P. F. Volland Co., 1928. ↑

СРЕБЪРНИТЕ БРОШКИ

ИНДИАНСКА ПРИКАЗКА — ИРОКЕЗИ^[1]

Някога в земята на ирокезите имало едно синьо езеро, в което се вливали буйни потоци от планините. Тревата по бреговете му растяла зелена и мека и величествени тръстики се възправяли в плитчините му. Водни лилии се люлеели по повърхността му, а птиците се плъзгали ниско над вълните.

Тук при залез-слънце всеки ден идвала красивата ирокезка девойка Джайданоне. Тя обикаляла по брега и слушала сладките звуци на чудна песен, която се издигала от водата. Това били вълшебни звуци, които я смайвали със сладостта си и изпълвали тъжното ѝ сърце със странна радост.

А тъжна била Джайданоне. Баща ѝ бил беден и я бил обещал за жена на един старец. Той бил богат и положил пред вратата ѝ много дарове от кожи и ярки пера. Но нозете му били твърде бавни за лов, а характерът му твърде спокоен, за да бъде воин. А млада била Джайданоне и пълен с надежди лежал животът пред нея, затова противна ѝ била мисълта за тежката работа, която я очаквала в колибата на старика. Всяка привечер тя вървяла край езерото и ридаела от мъка. Тогава сладките звуци на тайнствената песен се издигали от водата и утешавали сърцето ѝ.

А сладкогласният певец бил Гайеуас, духът на езерото и пазител на планинските потоци. Един ден, както се носел по водата, той видял прекрасната Джайданоне, грациозна и с тъжни очи, да върви по брега. Невидим за нея, той я доближил и тихо запял своята омайна песен, която утешила сърцето ѝ. И след това, всяка вечер в часа на залеза, той пеел на девойката.

Минало време и старикът дошъл да отведе Джайданоне в своята колиба. Но тя изтичала с плач при езерото. Там, на брега, намерила на пътя си две хубави риби. И, о, чудо — около тях имало, зашита на

редове, блестящи сребърни брошки, които заслепили очите ѝ със светлината си.

Изненадана и възхитена, тя забравила своята скръб, спряла се, събрала блестящите брошки и ги закачила на избелялата си рокля от еленова кожа. После запалила огън и тъкмо била опекла и ядяла рибите, когато баща ѝ я намерил.

Той се спрял смаян, като съгледал сребърните брошки, защото никога не бил виждал толкова разкошни украшения.

— Навярно — помислил си той, — зъл дух изкушава моята дъщеря!

И изплашен и разгневен изтръгнал брошките от дрехата ѝ и ги хвърлил на брега. После повел ридаещото момиче обратно към къщи.

Но рибата, която била вкусила, запалила у нея жажда за водата на синьото езеро, на която не можела да устои. И без да обръща внимание на виковете на баща си, побягнала от него и не се спряла, докато не стигнала до брега.

Като паднала на колене, тя докоснала с устни водата и докато пиела жадно, две силни ръце се обвили около нея. Тя била завлечена под вълните и понесена надолу към блестящото дъно на езерото. После чула глас, мелодичен като бълбукане на потоци, да я нарича по име.

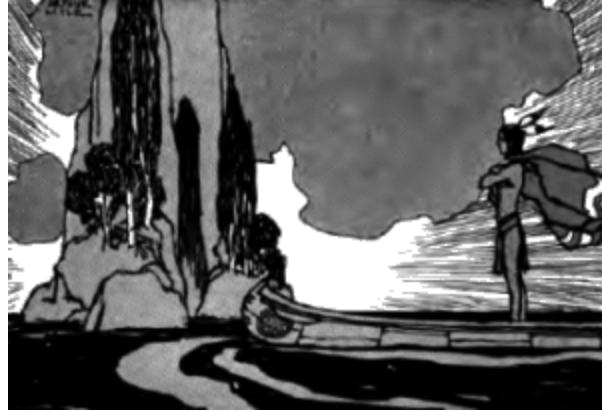
— Не се плаши, Джайданоне — казал гласът, — не се плаши, защото аз съм Гайеуас, духът на езерото.

И тя видяла до себе си воин, нагизден с блестящи сребърни брошки. Той внимателно я повел към една колиба, направена от алени раковини, и там тя заживяла щастливо с Гайеуас.

А баща ѝ бродил цялата нощ по брега и викал дъщеря си. На зазоряване вълните се разтворили, от водата се зачул нейният глас и той видял Джайданоне, а до нея стоял един мъжествен блестящ воин.

— Татко мой — казала тя, — аз не ще се върна повече в моята страна, защото съм невеста на Гайеуас, духът на езерото. Ти не ще ме видиш никога вече. Сбогом! Сбогом!

И като изрекла тези думи, водите бавно се съединили отново и мелодичните звуци на тайнствената песен се понесли към брега, а тъжният баща бавно се отправил към своята колиба.

---

[1] *Источник:* Frances Jenkins Olcott. The Red Indian Fairy Book. New York: Houghton Mifflin Co., 1917.

Иллюстрация: Story Hour Readers. Book Three. New York: American Book Co., 1914. ↑

ДЪРВОТО С АЛЕНИ ПЪПКИ

ДЖАТАКА^[1]

Веднъж четирима млади принцове чули историята за някакво чудно дърво, наречено Дървото с алени пъпки. Никой от тях не бил виждал Дървото с алени пъпки и всеки от принцовете искал пръв да го види.

И така, най-големият принц помолил кочияша на царската каляска да го закара навътре в гората, където растяло това дърво. Било още ранна пролет и дървото нямало нито листа, нито пъпки. Било черно и голо, като изсъхнало. Принцът не могъл да разбере защо го наричат Дървото с алени пъпки, но не задал никакви въпроси.

По-късно през пролетта следващият царски син отишъл с царската каляска да види Дървото с алени пъпки. По това време то било покрито с червени пъпки.

Дървото било цялото обвито в зелени листа, когато малко по-късно третият син отишъл в гората да го види. Той не задал въпроси, но не могъл да разбере защо го наричат Дървото с алени пъпки.

След известно време и най-младият принц помолил да го закарат да види Дървото с алени пъпки. По това време то било покрито с малки бобови шушулки.

Като се върнал от гората, той се втурнал в градината, където играели неговите братя, и извикал:

— Аз видях Дървото с алени пъпки.

— И аз го видях — казал най-големият принц. — То не ми приличаше много на дърво — добавил той. — Изглеждаше като изсъхнало дърво. Беше черно и голо.

— Защо говориш така? — възразил вторият син. — Дървото има стотици прекрасни червени пъпки. Затова го наричат Дървото с алени пъпки.

Третият принц рекъл:

— Червени пъпки ли каза? Защо казваш, че дървото има червени пъпки? То е покрито със зелени листа.

Принцът, който видял дървото последен, се присмял на братята си и казал:

— Аз току-що видях това дърво и то не прилича на изсъхнало. По него няма нито червени пъпки, нито зелени листа. То е покрито с малки бобови шушулки.

Чул ги царят и ги изчакал да млъкнат. После рекъл:

— Синове мои, вие и четиримата сте видели едно и също дърво, ала всеки от вас го е видял по различно време на годината.

Илюстрация: Елсуърт Янг

---

[1] *Източник:* More Jataka Tales. Retold by Ellen C. Babbitt. Ellsworth Young, illustrator. New York: D. Appleton-Century Co., 1922.

Джатаки (мн.ч. от *джатака*) — древноиндийски притчи за земните превъплъщения на Буда в човешка и животинска форма. — Б.пр. ↑

ВРАНАТА С БЯЛО ОКОЛО ШИЯТА ЮЖНОАФРИКАНСКА ПРИКАЗКА^[1]

Живял някога един мъж със своята жена и те били заедно от много години, но си нямали деца да се грижат за тях, когато остареят. Те се измъчвали много заради това, но не знаели какво да правят. Не можеш да си поръчаш или купиш деца, нито пък децата растат по дърветата. Единственото, което им оставало, било да чакат да се случи някое чудо.

Един ден, както засявали нивите си, те видели как едно огромно ято птици се спуснало да кълве зърното. Скоро не останали никакви семена. Какво да правят? Били останали само няколко зрънца в торбата им и те нямали представа откъде ще намерят други семена, защото в онези времена стопаните запазвали само по една торба пълна със семена за следващата година и ако тя се загубела, чакал ги глад.

Селянинът казал на жена си:

— Ще трябва да запазим тези няколко зърна, които останаха, и да чакаме, докато птиците си отидат. Няма смисъл да ги сеем сега, те ще се върнат и ще изядат последния ни запас от семена.

Жена му се съгласила, но някой друг не бил съгласен. Това била една голяма врана с бяло около шията, която кацнала пред тях и започнала да говори с човешки глас:

— Мили приятели, не ни лишавайте от зърното, което ни е нужно, за да оцелеем. Дайте ни всичките си семена и ние, птиците от небето, ви обещаваме, че голямо щастие и успех ще ви споходи, но трябва да постъпите точно както ви казвам.

Бедните хора се съгласили. Те нямали голям избор, защото къде щели да търсят нови семена за посев? Както изглеждало, чакал ги глад и в такъв случай по-добре било да поемат голям риск, за да спечелят.

И така, селянинът отворил торбата си, извадил семената и ги разпръснал всичките за гладните птици. След като ги изкълвали,

птиците се поклонили и отлетели. Тогава голямата врана пристъпила отново напред и казала:

— От името на всички мои братя птици, аз ви благодаря за вашата щедрост. Сега ще ви възнаградя. Слушайте внимателно и направете точно това, което ще ви кажа. Заколете една крава, одерете я и вземете рогата и копитата, сърцето и черния дроб, бъбреците и дробовете, стомаха и червата. Запомнете, осем органа трябва да извадите. След това ги сложете в кожата, всичките осем, и я зашийте внимателно, така че никаква светлина да не прониква вътре. После трябва да сварите месото и да го раздадете на вашите приятели — поканете всичките си съседи и роднини на гощавка. След това чакайте до утре сутринта. Не позволявайте никаква светлина да влезе в колибата ви, нито слънчева, нито лунна. Не докосвайте кожата на кравата, нито това, което е вътре, докато не чуете петелът да пропее. Каквото и да чуете или видите, не правете нищо и не издавайте звук, докато не изгрее слънцето.

Добрият стопанин и жена му направили точно както враната им наредила. Те заклали единствената си крава, одрали я, отрязали рогата и копитата, извадили сърцето и черния дроб, бъбреците и дробовете, стомаха и червата и сложили всичко заедно в голямата кравешка кожа, която зашили внимателно, така че никаква светлина да не прониква вътре.

По-късно същия ден те поканили всичките си приятели и съседи и сварили месото за тях. Вечерта, когато гостите си тръгнали, селянинът и жена му отишли да си легнат, но нито за миг не могли да затворят очи. Само лежали в тъмното и се чудели какво ли става с тази кравешка кожа.

Изведнъж, в колибата нахлул силен вятър, после всичко отново утихнало. Двамата се изплашили, но не смеели да помръднат. Сторило им се, че кожата започнала да мърда, като че имало нещо живо в нея, което сякаш растяло, кожата се издувала и на моменти почти се търкулвала настрани. По-късно през нощта те чули тънки гласчета, идващи от вътрешността на кравешката кожа, които викали:

- Махнете се, копита! Стъпвате върху ми!
- Премести се, стомах, заемаш много място!
- Обърнете се, рога, бодете ме!

Най-после небето посивяло и първите петли пропели. Мъжът и жената си поотдъхнали, но не продумвали нито дума. Едва когато слънцето се появило над билата на хълмовете селянинът станал, взел ножа си и срязал кожените ивици, които държали кравешката кожа защита. Кожата се разтворила на всички страни и пред смаяните им очи се показали осем бебета! Те всичките били здрави и ритали, и най-важното — можели вече да говорят. Те казали:

— Благодарим ви, мамо и татко, че ни освободихте!

Те всички говорели като селски старейшини и родителите им изгубили ума и дума от радост. Накрая децата едно през друго се развикали:

— Дай да ям!

Ами сега? В колибата нямало нищо за ядене и бедните родители се чудели с какво да нахранят децата си.

Изведнъж чули познат глас — враната с бяло около шията стояла на входа.

— Слушайте внимателно — заговорила враната, след като им пожелала добро утро. — Съберете тора от кравата и го заровете в средата на градината си.

Тя отлетяла, а жената отишла веднага да донесе тор, докато мъжът отишъл в градината и изкопал една дълбока яма. Те сложили тора в ямата и я покрили с пръст. На следващия ден, когато слънцето се вдигнало, погледнали навън и що да видят — там стояло дърво, покрито с много зелени листа и вече узрели плодове. На дървото била кацнала враната с бяло около шията, която им казала:

— Добро утро, приятели. Това дърво ще има винаги достатъчно плодове за вас и децата ви, но помнете: не трябва да ядете семената. Те са за моите братя, птиците, затова винаги събирайте семената от тези плодове и ги пазете за нас. Докато правите това, зеленото дърво ще дава достатъчно храна и за вас, и за нас.

Така и станало. Родителите берели всеки ден плодове, които давали на децата, и им казали никога да не гълтат дори и една семка, а да хвърлят всички семки навън, в полето, за да могат птиците да ги ядат. След време много плодни дървета израснали и селянинът вече имал цяла овощна градина, което било добре, защото децата му пораснали, оженили се и имали деца и внуци, които също хранели с чудесните плодове от дърветата. Така някогашният беден селянин

станал голям вожд, защото бил послушал думите на враната с бяло около шията.

Илюстрация: Робърт Дж. Гордън

---

[1] Обработила Лина Бакалова.

Илюстрация: Robert Jacob Gordon. Corvus albicollis (White-necked raven). Western Cape, South Africa, 1777–1786. ↑

ИВАН КРИЛОВ

КЪСМЕТЪТ И ПРОСЯКЪТ^[1]

Веднъж един опърпан просяк се влачел от къща на къща. Той носел вехта торба в ръка и молел на всяка врата за няколко дребни монети, с които да си купи нещо за ядене. Просякът роптаел срещу съдбата си и се чудел защо става така, че хора, които имат толкова много пари, никога не са доволни, а все искат още.

— Ето например — казал той, — стопанинът на тази къща, познавам го добре. Той винаги е бил добър търговец и преди доста време успя да натрупа баснословно богатство. Ако беше мъдър, щеше да спре тогава. Щеше да предаде търговията на някой друг, а след това можеше да прекара остатъка от живота си спокойно. А какво направи вместо това? Построй кораби и ги изпрати по море да търгуват с чужди страни. Мислеше си, че ще спечели планини от злато. Ала случиха се големи бури в морето, корабите му потънаха и съкровищата му бяха погълнати от вълните. Сега всичките му надежди лежат на морското дъно и от голямото му богатство няма и помен. Има много такива случаи. Май хората никога няма да се наситят, освен ако не погълнат целия свят. Що се отнася до мен, ако имах поне колкото да се нахраня и облека, нямаше да искам нищо повече.

Тъкмо в този момент Късметът се задал по улицата. Той видял просяка и се спрял. Казал му:

— Слушай! Отдавна искам да ти помогна. Подай си торбата и аз ще изсипя това злато в нея, но при едно условие: всичкото, което попадне в торбата, ще бъде чисто злато, но всяко късче, което падне на земята, ще се превърне на прах. Разбра ли?

— О, да, разбрах — отвърнал просякът.

— Тогава внимавай — казал Късметът. — Торбата ти е стара, не я пълни твърде много.

Просякът толкова се зарадвал, че едва сдържал нетърпението си. Той бързо разтворил торбата си и поток от златни пари се изсипал в нея. Торбата натезала.

— Не е ли достатъчно? — запитал Късметът.

— Още не.

— Няма ли да се скъса?

— Не се безпокой.

На просяка ръцете му се разтреперили. Ех, да можеше златният поток никога да не спира!

— Сега ти си най-богатият човек в света!

— Съвсем мъничко още, добави само една-две шепи.

— Хайде, пълно е. Торбата ще се пръсне.

— Ами, ще издържи още малко, само още мъничко!

Още едно късче било добавено и торбата се разцепила. Златото се изсипало на земята и се превърнало на прах. Късметът изчезнал. На просяка не му останало нищо, освен празната торба, при това цялата разпрана. Той бил така беден, както и преди.

Илюстрация: Е. Нарбут

---

[1] *Източник:* Fortune and the Beggar. Ivan Kirloff. The Ontario readers. Third book. Toronto: T. Eaton, 1909.

Илюстрация: Три басни Крылова. Силуэты Егора Нарбута. Москва: И. Кнебель, 1911. ↑

ХАНС КРИСТИАН АНДЕРСЕН КОЙ МОЖЕ ДА СЕ СЪМНЯВА В ТОВА

— Случи се нещо ужасно! — каза една кокошка и то в един квартал на града, където това не се беше случило. — Случи се ужасно нещо в един кокошарник. Няма да мога да спя сама тази нощ. Добре е, че много от нас седят заедно на мястото за спане.

И тя разказа една история, от която перата на другите кокошки настръхнаха, а на петела клюмна гребенът. Никой не се съмняваше в това.

Но да започнем от началото, а то беше в един кокошарник в друга част на града. Слънцето залязваше и кокошките подхвъркваша до пръчката си за спане. Една от кокошките, с бели пера и къси крака, редовно снасяше яйцата си по правилата и беше във всяко отношение кокошка достойна за уважение. Та, както подхвъркваше до пръчката, тя се клъвна с клюна си и едно малко перце изпадна от перушината ѝ.

— Ето ти на! — каза тя, — колкото повече се кълва, толкова по-хубава ставам.

Тя изрече това на шега, тъй като беше най-добрата от кокошките и освен това, както споменахме, беше много достопочтена. Като каза това, тя заспа.

Навсякъде беше тъмно и кокошките седяха близо една до друга, но онази, която седеше най-близо до шеговитата си съседка, не спеше. Тя беше чула-недочула, както често сме принудени да правим в този свят, за да си живеем спокойно, но повече не можеше да се стърпи да не го сподели със съседката си от другата страна.

— Чу ли какво казаха? Няма да споменавам имена, но има една кокошка тук, която възнамерява да се оскубе, за да изглежда добре. Ако бях петел, щях да я презра.

Точно над кокошките живееше майката бухалка, с бащата бухал и малките бухалчета. Бухалите имат остър слух и те всички чува всяка дума, изречена от съседката им. Те ококориха очи, а майката бухалка запляска с криле и каза:

— Не я слушайте! Но, предполагам, чухте какво беше казано? Чух го със собствените си уши, а докато можем да чуваме, ще се наслушаме на какво ли не. Има една между кокошките, която дотолкова е забравила какво подобава на една кокошка, че изскубва всичките си пера и позволява на петела да види това.

— Prenez garde aux enfants!^[1] — каза бащата бухал. — Децата не бива да слушат такива неща.

— Но аз трябва да уведомя съседката бухалка за това, тя е чудесен събеседник.

И като каза това, тя отлетя.

— Бу-ху! Бу-ху! — забухаха двете бухалки на гълъбите в съседния гълъбарник. — Чухте ли? Чухте ли? Бу-ху! Една кокошка си е оскубала всичките пера заради петела и ще умре от студ, ако вече не е умряла. Бу-ху!

— Къде? Къде? — загукаха гълъбите.

— В съседния двор. Все едно че съм го видяла със собствените си очи. Просто е неприлично да се разказва тази история, но в нея няма никакво съмнение.

— Вярвайте на всяка наша дума — казаха гълъбите и загукаха надолу към гълъбарника си. — Една кокошка, даже някои казват, че са две, си оскубали всичките пера, за да се различават от другите и да привлекат вниманието на петела. Това е опасно нещо, защото можеш да се простудиш и да умреш от треска, и те двете вече са умрели.

— Събудете се! Събудете се! — закукурига петелът и подхвъркна на стобора си. Още беше сънен, но изкукурига:

— Три кокошки умрели от нещастна любов към един петел. Оскубали всичките си пера. Това е ужасна история и аз няма да я пазя за себе си, а ще я разкажа нататък.

— Да я разкажем нататък — запищяха прилепите, а кокошките закудкудякаха и петлите закукуригаха:

— Да я разкажем нататък! Да я разкажем нататък!

Така историята пропътува от кокошарник на кокошарник и накрая се върна на мястото, откъдето беше всъщност започнала.

— Пет кокошки — гласеше вече тя — си оскубали всичките пера, за да покажат коя от тях е най-отслабнала от любов към петела, а после се изкълвали една друга до кръв и измрели, за смях и срам на семейството си и огромна загуба на стопанина си.

Кокошката, която беше загубила отронилото се перце, естествено не позна собствената си история и понеже беше почтена кокошка, каза:

— Аз презирам тези кокошки, но повечето са такива. Такива неща не трябва да се скриват и аз ще направя всичко възможно да изнеса тази история във вестниците, за да стане известна в цялата страна. Кокошките напълно са си го заслужили, а и семействата им също.

Историята попадна във вестниците и беше отпечатана. И няма съмнение в това, че едно перце може лесно да се превърне в пет кокошки.

---

[1] Внимавай пред децата! (фр.) — Б.пр. ↑

ЦАРСКИТЕ ПРИСЪДИ

ФИЛИПИНСКА ПРИКАЗКА^[1]

Един беден човек на име Хуан нямал роднини, нито приятели. Животът му бил поредица от нещастия. Често се случвало да мине цял ден, без да е сложил троха в устата си.

Един ден, както вървял по пътя изнемощял от глад и умора, той минал край къщата на един богат човек. Случило се така, че в това време готвели храната на богаташа. Храната миришела толкова хубаво, че само от аромата Хуан заситил глада си. Когато богатият човек научил, че миризмата на храната му заситила Хуан, той поискал пари от Хуан. Хуан обаче отказал да даде пари, защото нямал, а и понеже не бил нито вкусил, нито докоснал храната на богаташа.

— Да отидем при царя тогава — казал Педро, богатият човек, — и да разрешим този въпрос!

Хуан нямал нищо против и двамата тръгнали за двореца.

Скоро те стигнали до едно място, където калта била до колене. Там видели младеж, който се опитвал да измъкне коня си от една кална дупка.

— Ей, мързеливци! Помогнете ми да измъкна коня си от тази дупка — казал Мануел. Тримата се помъчили с всички сили да измъкнат коня. Най-сетне успели, но за съжаление Хуан бил хванал коня за опашката и тя се откъснала, когато изведнъж силно я дръпнал.

— Ти трябва да ми платиш, че повреди коня ми — казал Мануел.

— Не, аз няма да ти дам никакви пари, защото нямах намерение да ти помагам, докато не ме помоли — казал Хуан.

— Е, царят ще трябва да разреши спора.

Хуан, който не се боял от заплахи, тръгнал с Педро и Мануел.

Когато тримата стигнали до двореца, лесно получили достъп до царя. След това всеки от тях обяснил защо е дошъл.

— Ще разреши първия случай — казал царят. Той заповядал на слугата да донесе две сребърни монети и да ги сложи на масата.

— А сега, Педро, ела тук и помириши монетите. Тъй както Хуан се е заситил от миризмата на твоята храна, така ти сега се задоволи с мириса на парите.

Педро не могъл да каже нито дума, въпреки че не бил доволен от неблагоприятното решение.

— Сега ще разреши следващия случай. Мануел, ти трябва да дадеш своя кон на Хуан и нека го задържи, докато му порасне друга опашка.

Педро и Мануел си отишли у дома недоволни от присъдите на царя — Педро, без да е получил заплащане, а Мануел без коня си.

---

[1] *Източник:* Filipino Popular Tales. Dean Spouill Fansler, editor. New York: The American Folk-Lore Society, 1921.

Илюстрация: John Maurice Miller. Philippine Folklore Stories. Boston: Ginn & Co., 1904. ↑

БРАТЯ ГРИМ

ТРИТЕ ПРЕДАЧКИ^[1]

Имало едно време едно момиче, което било мързеливо и не искало да преде. Колкото и да го убеждавала майка му, не можела да го накара да върши това. Един ден майката изгубила най-последно търпение и толкова се ядосала, че набила момичето, и то заплакало на висок глас. А пък точно в този момент оттам минала царицата и като чула плача, спряла каляската, влязла в къщата и попитала майката защо така бие дъщеря си, че виковете ѝ се чуват чак отвън на улицата. Жената се срамувала да признае мързела на дъщеря си и казала:

— Не мога да я накарам да спре да преде. Тя все иска да преде, а аз съм бедна и не мога да ѝ осигуря толкова лен.

Тогава царицата отговорила:

— Няма нищо по-приятно за мен от звука на чекръка и винаги се радвам, като чуя бръмченето му. Хайде да взема дъщеря ти в двореца, имам достатъчно лен и там тя ще може да преде колкото си иска.

Майката на драго сърце се съгласила и царицата взела момичето със себе си. Когато пристигнали в двореца, тя ѝ показала три стаи, пълни до тавана с най-фин лен.

— Изпреди ми този лен — казала тя — и като го изпредеш всичкия, ще получиш за съпруг най-големия ми син, нищо че си бедна. За мен това е без значение, твоето неизтощимо трудолюбие е достатъчна зестра.

Девојката тайно в себе си се ужасила, защото нямало да смогне да изпреде всичкия лен никога, дори и да доживее до триста години и да седяла на чекръка всеки ден от сутрин до вечер. Затова, като останала сама, заплакала и три дни седяла така, без да си помръдне пръста. На третия ден дошла царицата и като видяла, че още нищо не е изпредено, се изненадала. Девојката се оправдала, като казала, че не е

могла да започне работа, защото ѝ било много мъчно за майчиния ѝ дом. Царицата приела извинението, но на тръгване рекла:

— От утре трябва да започнеш работа.

Когато девойката пак останала сама, се почудила какво да прави и притеснена отишла на прозореца. Там видяла, че насреща ѝ идат три жени, едната от които имала широко плоско стъпало, другата — увиснала долна устна, която висяла до брадата ѝ, а третата — грамаден палец. Те застанали пред прозореца, погледнали нагоре и попитали девойката какво я измъчва. Тя се оплакала от бедата си и те предложили да ѝ помогнат, като казали:

— Ако ни поканиш на сватбата си, без да се срамуваш от нас, и ни представиш за твои лели, а също така ни настаниш на твоята маса, ние ще изпредем лена вместо теб и то за много кратко време.

— На драго сърце — отвърнала девойката, — ами влизайте и веднага се залавяйте за работа!

Тя въвела трите чудати жени и разчистила малко място в първата стая, където те седнали и започнали да предат. Едната изтегляла нишката и настъпвала чекръка, другата навлажнявала нишката с уста, а третата я пресуквала и удряла по подставката с палец и при всеки удар по една гранка изкусно изпредена прежда падала на земята. Девойката криела трите предачки от царицата и при всяко нейно идване ѝ показвала купищата готова прежда, а царицата не можела да я нахвали. Щом опразнили първата стая, тя пристъпила към втората и накрая към третата и тя също бързо била опразнена. Тогава трите жени се сбогували с девойката и ѝ казали:

— Не забравяй какво ни обеща — то ще ти донесе щастие.

Когато девойката показала на царицата празните стаи и огромния куп прежда, царицата заповядала да се приготвят за сватбата, а младоженецът се зарадвал, че ще има толкова способна и работлива жена, и я обсипал с похвали.

— Аз имам три лели — рекла девойката — и тъй като те бяха много добри към мен, не бих искала да ги забравя сега, когато съм щастлива. Позволете ми да ги поканя на сватбата и да седят с нас на трапезата.

Царицата и младоженецът казали:

— Нямаме нищо против.

Когато започнало празненството, трите жени влезли в чудновати премени и булката ги поздравила:

— Добре дошли, скъпи лели.

— Ах — казал младоженецът — как е възможно да имаш такива противни роднини?

След това се обърнал към онази с широкото плоско стъпало и я попитал:

— От какво ти е такова широко стъпалото?

— От настъпване — отвърнала тя — от настъпване на чекръка.

После младоженецът се обърнал към втората и я попитал:

— От какво ти е така провиснала устната?

— От близане — отвърнала тя — от близане на нишката.

После попитал третата:

— От какво ти е толкова голям палеца?

— От пресукване на преждата — отвърнала тя — от пресукване на преждата.

Като чул това, царският син се разтревожил и казал:

— Отсега нататък моята красива невеста няма да се докосва повече до чекрък.

И така тя се отървала от омразното ѝ предене на лен.

Илюстрация: Уолтър Крейн

---

[1] *Източник:* Jacob and Wilhelm Grimm. Household Tales, Vol. 1. Margaret Hunt, translator. London: George Bell & Sons, 1884.

Илюстрация: Jacob and Wilhelm Grimm. Household Stories. Walter Crane, illustrator. London: Macmillan & Co., 1882. ↑

МИРРАГАН РИБАРЯТ

АВСТРАЛИЙСКА ЛЕГЕНДА^[1]

В много старо време, по времето на Съня^[2], много от днешните животни на земята били хора. Те били много по-едри от днешните черни хора и притежавали удивителни магически способности, които им позволявали да преместват планини, да предизвикват появяването на реки и да извършват много други подвизи, свидетелстващи за тяхната необикновена сила и смелост. По онова време, в един много дълбок понор^[3] в Нов Южен Уелс, там, където се съединяват реките, които днес знаем като Уоллондилли и Уинджикариби, живеел Гурангатч. Гурангатч бил полуриба-полувлечуго, с блещукащи зелени, пурпурни и златни люспи. Очите му сияели като две ярки звезди през прозрачната зелена вода на неговото обиталище. По пладне, когато слънцето било високо, той се нагрявал в плитките води на лагуната, а когато паднела нощта, се оттеглял към тъмните дълбини на понора.

Мирраган, тигровата котка^[4], бил прочут риболовец. Той никога не си губел времето да лови в капани или с харпун малки риби, а винаги гледал да хване най-големите и най-опасните. Един ден той минавал покрай понора, когато му се мярнали за миг блещукащите очи на Гурангатч. Той светкавично хвърлил един харпун по него, но Гурангатч заплувал към дъното на понора, което било много дълбоко. Мирраган поседял на брега известно време и се чудел как би могъл да хване такава великолепна риба. Най-после в главата му се оформил план. Той отишъл в пустошта и изрязал много дървесни кори, после ги пренесъл до понора и ги пуснал във водата на няколко места около брега. Той бил намислил да отрови водата с корите и така да накара Гурангатч да се издигне към повърхността. Водата накарала Гурангатч да се почувства много зле, но не била толкова отровна, че да го накара да се издигне на повърхността. След като почакал доста време,

Мирраган разбрал, че планът му не е успял. Той бил горчиво разочарован, но отишъл да търси още дървесна кора.

Когато Гурангатч видял своя враг да си тръгва, той го заподозрял в някое друго лошо намерение. За да избяга, той започнал да разкъсва земята на много мили разстояние и водата от плитчината потекла след него. По този начин той оформил днешната долина на река Уоллондилли. След това той дълбал под земята в продължение на няколко мили и излязъл на склона на долината, до един висок скалист хребет и така създал днешния Скалист Понор. Когато Гурангатч достигнал до това място, той надигнал глава и извадил език, който засвяткал като лятна светкавица по бурно небе. От това наблюдателно място той видял Мирраган, който го следвал неотклонно по дирята. След това Гурангатч се върнал по подземния си проход до Уоллондилли и продължил да прави своя канал. Когато пристигнал до устието на река Гуинеакор, той завил наляво и продължил да дълбае още няколко мили. Накрая той пристигнал на едно много скалисто място, в което било трудно да се дълбае. Тогава се върнал по дирята си и продължил по стария си път, който сега е дългият завой на река Уоллондилли на това място. После той направил потока Джок, който се влива в Уоллондилли и, като достигнал неговия извор, отново задълбал дълбоко под планинските хребети и излязъл във вътрешността на Уамбейанските пещери.

Нека сега да се върнем на приключенията на Мирраган. Когато пристигнал до понора с втория товар кори, той видял, че Гурангатч е избягал. Тогава той го проследил на много мили надолу по реката, докато го настигнал в Уамбейанските пещери. Мирраган се страхувал да последва Гурангатч през тъмните подземни тунели на пещерите. Той се изкачил върху скалите и изкопал много дълбока дупка, а после мушнал един прът колкото можел да стигне по-навътре, като се надявал да изплаши Гурангатч и да го накара да излезе от скривалището си. Обаче не успял с първата дупка и затова направил още много други. Тези дупки още стоят на тавана на Уамбейанските пещери.

Една сутрин на разсъмване, Гурангатч отново избягал по своя тунел до река Уоллондилли. Обаче семейството на Мирраган живеело няколко мили надолу по реката и когато видели Гурангатч да идва и водата да реве и кипи след него като огромен прииждащ порой, те

били ужасени и хукнали нагоре по склона на планината да се спасяват. В този момент Мирраган се появил и неговата жена започнала да го кори, задето безпокои Гурангатч и го заклевала да остави своя враг на мира. Мирраган я изслушал много търпеливо, но не можел да бъде разубеден. Той отново се впуснал да преследва неотстъпно Гурангатч и го настигнал на едно място, наречено Хлъзгавата Скала. Тук те водили отчаяна борба, докато направили скалата така гладка, каквато е сега и оттам дошло името ѝ. След като се борил известно време, Гурангатч избягал и продължил своя път. Водата се носела след него в ревящ поток. Мирраган го следвал и всеки път, когато настигал своя враг, той го удрял с една тежка тояга, а пък Гурангатч му отвръщал, като го удрял с опашката си.

Битката продължила надолу по течението на река Кокс до вливането на притока Катумба. Тогава Гурангатч внезапно свил обратно и тръгнал нагоре по река Кокс. Мирраган го следвал по петите и за да избяга, Гурангатч отново започнал да дълбае под земята и излязъл на Моуин планина. Тук той направил един много дълбок понор, който и до днес е опасен за добитъка, поради голямата си дълбочина. След дълго пътуване, накрая той стигнал до пещерите Дженолан, където срещнал много от своите роднини. Гурангатч бил изморен и изтощен от дългото си пътуване, и целият изранен от ударите, които бил получил. Като се обърнал към роднините си, той казал:

— Аз съм много изморен и всичко ме боли. Много дни пътувах и много нощи гледах луната да изгрява над върховете и отново да потъва в земята. Моят враг продължава да ме преследва и сигурно ще ме убие. Заведете ме, братя мои, в някоя тъмна, дълбока дупка с вода, която лежи отвъд планините, за да си почина.

Тогава те го взели от пещерите и го отвели в един понор отвъд хребетите на планините.

Мирраган бил много изморен, когато пристигнал в Биннумур, затова си починал малко на един хълм. Когато възстановил силите си, той претърсил пещерите и видял следите на Гурангатч и роднините му, и посоката, която били поели към понора. Поради голямата си умора той решил, че най-доброто, което може да направи, е да потърси своите приятели и да ги помоли за помощ. И така Мирраган пропътувал много път далече на запад, до земите, където бил построен

лагерът на неговите приятели. Като стигнал до техния лагер, той ги намерил как ядат печени змиорки. Те предложили и на него, но той рекъл:

— Аз не обичам такива малки неща. Аз преследвам една огромна риба от много дни и нощи. Нейните очи сияят като звезди в мразовита нощ, а тялото ѝ проблясва като ярко слънце. Приятелите ѝ я заведоха отвъд планините до Йулунду понор. Ще склоните ли да изпратите най-добрите си гмуркачи с мене, за да се опитаме да я убием?

След много обсъждане те решили да изпратят Биллагула корморанът^[5], Гулагуангуан гмурецът^[6], Гундариин черната патица^[7] и Гунарринг дървесната патица^[8].

Когато Мирраган и другарите му пристигнали на понора, където Гурангатч се криел, Гундариин черната патица пригладил перата си и се гмурнал във водната дупка. Той бързо се върнал и казал:

— Тази дупка няма дъно.

Другите се изсмели, а Гулагуангуан гмурецът, казал:

— Аз ще ви науча как да се гмуркате; няма водна дупка в страната, на която да не мога да достигна дъното.

След малко той се върнал с една малка риба и казал:

— Това ли е врага, който търсиш?

Мирраган се ядосал много и отвърнал:

— Не! Тази е твърде малка!

Биллагула корморанът направил следващия опит и когато се спуснал много надълбоко, той видял ято от малки риби, които се опитвали да скрият Гурангатч, като го покрили с кал. Биллагула направил отчаян опит да хване Гурангатч, но било невъзможно, тъй като той се шмугнал бързо в цепнатината на една скала. Биллагула се върнал на повърхността и се гмурнал отново. Този път той откъснал голямо парче месо от гърба на Гурангатч. Когато Мирраган видял месото, той се зарадвал и възкликнал:

— Това парче е от рибата, която преследвам вече много дни и нощи.

Напалили си лагерен огън и опекли месото. След като го изяли, Мирраган и приятелите му се върнали в техния лагер отвъд планините.

Ето как били създадени реките Уоллондилли, Кокс и Гуинеакор и пещерите Уамбеян и Дженолан. Всеки път, когато посетите тези

удивителни пещери, ще си спомните за мястото, където си е почивал Гурангатч, който имал очи като звезди, а когато видите дупките в тавана на Уамбейанските пещери, те ще ви напомнят, че това е работа на Мирраган Неотстъпващия.

Рисунка върху кора от австралийски абориген

---

[1] *Източник:* William Jenkyn Thomas. *Some Myths and Legends of The Australian Aborigines.* Melbourne & London: Whitcombe & Tombs Ltd., 1923.

Илюстрация: Baldwin Spencer. *Native Tribes of the Northern Territory of Australia.* London: Macmillan & Co., 1914. ↑

[2] Времето на Сьня — според австралийската митология това е времето, когато светът бил създаден: легендарни същества бродели из континента, като изпявали името на всяка птица, животно, растение, скала, водна яма — и така създали света чрез пеене; оттогава песните и танците поддържат състоянието на природата и невидими „песенни линии“ държат земята да не се разруши. — Б.пр. ↑

[3] Понор — водна дупка; карстово образувание във вид на вертикална или почти вертикална шахта, която излиза на земната повърхност и в нея биват поглъщани постоянно течащи (реки, потоци)

или временно събиращи се (при интензивни валежи) надземни води. — Б.пр. ↑

[4] Австралийска тигрова котка (*Dasyurus maculatus*) — торбест хищен бозайник, най-големият двуутробен хищник в австралийския континент; достига до 1,3 м. — Б.пр. ↑

[5] Корморан (*Phalacrocorax carbo*) — средно голяма до едра морска птица от разред Пеликани; някои видове се гмуркат до 12 м дълбочина. — Б.пр. ↑

[6] Австралоазиатски гмурец (*Tachybaptus novaehollandiae*) — сладководни гмуркащи се птици, могат да плуват дълго под вода. — Б.пр. ↑

[7] Тихоокеанска черна патица (*Anas superciliosa*) — наречена още „пасяща“, защото се храни главно с растителна храна и се движи по повърхността на водата, като рядко се гмурка. — Б.пр. ↑

[8] Дървесна патица (*Aix sponsa*) — наречена още „кацаща“, заради склонността ѝ да каца високо по дърветата; движи се само по повърхността на водата и не е гмуркач. — Б.пр. ↑

НАЙ-ПЕСТЕЛИВИЯТ ЧОВЕК

КИТАЙСКА ПРИКАЗКА^[1]

Един човек, който бил най-пестеливият в царството, чул за друг, който бил най-пестеливият в света. Той казал на сина си:

— Ние живеем с малко, но ако бяхме по-пестеливи, можехме да живеем от нищо. Ще ни бъде от полза да получим съвети по пестеливост от най-пестеливия измежду хората.

Синът се съгласил и двамата решили, че синът трябва да отиде и да попита дали експертът на науката по спестовност приема ученици. Тъй като размяната на подаръци е необходимо условие за по-близко общуване, бащата казал на сина да вземе най-малката от монетите, един грош, и да купи един лист хартия от най-евтиния вид. Момчето с пазарлъци получило два листа хартия за гроша. Бащата прибрал единия лист, срязал другия лист на половинки и върху едната половина нарисувал свинска глава. После поставил листа в голяма покрита кошница, сякаш не е просто лист хартия, а е това, което било нарисувано на него — обичайния подарък, който се изпраща в знак на голямо уважение. Синът взел кошницата и след дълго пътуване стигнал до дома на най-пестеливия човек в света.

Стопанинът на къщата отсъствал, но синът му посрещнал пътника, узнал целта на посещението му и приел подаръка. След като взел от кошницата рисунката на свинската глава, той казал учтиво на своя посетител:

— Съжалявам, че нямаме нищо в къщата, достойно да заеме мястото на свинската глава в твоята кошница. Обаче, за да отбележа, че ние я приемаме благосклонно, аз ще сложа вътре четири портокала да отнесеш у дома си.

След това момъкът, без да държи портокали в ръка, направил жестове, като че слага портокали в кошницата. Синът на най-

пестеливия човек в царството си взел кошницата и отишъл при баща си да разкаже за тази спестовност, надминаваща неговата собствена.

Когато най-пестеливият човек в света се завърнал у дома, синът му казал, че е идвал един посетител от много далече да вземе уроци по спестовност. Бащата попитал какъв дар е донесъл посетителят при представянето си и синът показал малката рисунка на свинска глава на тънка кафява хартия. Бащата го погледнал, а после попитал сина си какво е изпратил той в замяна като подарък. Синът му казал, че само е направил движенията, необходими за прехвърляне на четири портокала, и показал как е хванал въображаемите портокали и ги е сложил в кошницата на посетителя. Бащата изпаднал в ярост и зашлевил момчето през ушите, като възкликнал:

— Прахосник такъв! С така раздалечени пръсти ти си показал, че му даваш големи портокали. Защо не отмери от малките?

Илюстрация: Китайски художник

---

[1] *Източник: Chinese Fairy Tales: Forty Stories Told by Almond-Eyed Folk. Adele M. Fielde, translator. Illustrated by chinese artists. New York & London: G. P. Putnam's Sons, 1912. ↑*

КАК ЗАЕКЪТ ПОБЕДИЛ КЕЛЕ

ЧУКОТСКА ПРИКАЗКА^[1]

Едно време по земята зацарила тъмнина. Келетата^[2] откраднали слънцето и го отнесли в своята къща. Там играели на топка с него. Заекът казал:

— Я да върна отново слънцето!

Той се покачил върху юртата на келетата и надникнал вътре. Те играели на топка със слънцето. Той скочил долу в юртата.

— Ох, ох! Намерихме едно тлъсто зайче! — извикали келетата.

— Не ме убивайте! Ще ви дам много лой — казал заекът.

— О, наистина ли?

— Колко котела имате? — попитал заекът.

— Два котела.

Той ритнал слънцето с крак и без малко да го изхвърли през димния отвор на юртата. След това подскочил и той самият и почти стигнал дотам. Но отново паднал.

— Ох, ох! Намерихме едно тлъсто зайче!

— Не ме убивайте! Ще ви нахраня до насита с лой.

— О, наистина ли?

— Колко котела имате?

— Три котела.

Той ритнал слънцето и то изскочило навън през димника на юртата, стрелнало се високо във въздуха и се залепило за небето. Преди това то било закачено там хлабаво. После заекът също подскочил, измъкнал се навън и побягнал. Един от келетата го подгонил.

Зайо отишъл при орела:

— Ох, ох, скрий ме! Един келе ме гони!

— Добре! — Орелът го скрил под дясното си крило. Пристигнал Келе:

— Виждал ли си моето зайче?

— Да, видях го. Покатери се нагоре към върха на небето.

— О, а как мога да го стигна?

— Качи се на гърба ми, аз ще те отнеса!

Той понесъл Келе нагоре. Като минало доста време, орелът казал:

— Погледни долу земята! Колко голяма изглежда?

— Колкото голямо езеро!

— О, да излетим още по-нагоре!

Те излетели.

— Погледни отново! Колко е голяма земята сега?

— Колкото малко езеро!

— О, да излетим още по-нагоре! Погледни долу земята! Колко е голяма сега?

— Колкото разстлан покрив на юрта!

— О, да излетим още по-нагоре! Колко е голяма земята сега?

— Колкото тюленова кожа!

— О, да излетим още по-нагоре! Колко е голяма земята сега?

— Колкото подметка на ботуш!

— О, вече приближаваме целта си! Колко е голяма земята сега?

— Колкото кръпка на подметка.

— О, почти достигнахме целта си! Колко е голяма земята сега?

— Колкото дупка от червей върху кожата на северен елен... Не се вижда земя, напълно изчезна.

— Ах, ах! Толкова съм уморен! Останах съвсем без сили. Схвана ми се гърба — казал орелът и изтърсил Келе.

Келе полетял надолу. Той падал, падал, падал. Накрая стигнал до долу и се забил в земята с главата надолу, чак до кръста. Тогава орелът казал на заека:

— Твоят мъчител вече не е опасен. Не бой се и излез! Погледни го!

Заекът си направил един каменен чук и се втурнал към Келе. Краката на Келе стърчали от земята. Той го заудрял с каменния чук по ходилата и напълно го забил в земята.

Оттогава келетата продължават да се движат отдолу под земята.

Иллюстрация: Иван Я. Билибин

---

[1] *Източник:* Waldemar Bogoras. Chukchee Mythology. Leiden: E. J. Brill Ltd., 1910. ↑

[2] Келе, келета — зли духове в чукотската митология, които преследват хората. ↑

СТАРЕЦЪТ И ЛЪВЪТ

МОНГОЛСКА ПРИКАЗКА^[1]

В една самотна юрта, далече от други хора, живеели старец и старица. Спокойно и щастливо си живеели двамата, имали си всичко, което им е нужно: месо и тлъстина за готвене, кожи за дрехи и постилки. Старецът по цели дни ходел на лов, а бабата седяла вкъщи, готвела месото, варяла чай с тлъстина и се грижела за коженото облекло на стареца. Една сутрин, когато старецът излязъл от юртата с намерение да отиде на лов, пред него изскочил огромен лъв^[2]. Изплашил се старецът и се върнал бързо обратно в юртата. Бабата го попитала:

— Какво те изплаши толкова? Целият си пребледнял!

— Един грамаден лъв стои пред входа. Дай да разпалим по-силно огъня, за да не посмее да влезе и да ни разкъса. Не мога да отида на лов, а запасите ни са на привършване. Какво ще правим сега?

— Нека да почакаме — казала бабата. — Като види, че никой не излиза, той ще постои, ще постои, пък ще си отиде.

И те зачакали лъвът да се махне. Но до вечерта лъвът все стоял пред юртата им. На другата сутрин пак бил там. И на третия ден не помръднал от мястото си, само лежал и лениво помахвал с опашка. Трябвало да измислят нещо, скоро щели да останат без вода и дърва. Цяла нощ мислили и на сутринта старицата казала:

— Вземи ласото за лов на диви коне и излез навън. Когато лъвът те попита къде отиваш, кажи му, че отиваш да уловиш един лъв за вечеря. Вземи и това яйце! — и тя му подала едно гъше яйце и му казала как да постъпи по-нататък.

Послушал я старецът, взел ласото и яйцето и излязъл. Лъвът го пресрещнал пред входа на юртата и го запитал:

— Къде отиваш с това ласо, старче?

— Отивам да улова един лъв за вечеря.

Лъвът се изсмял:

— Ха, и как смяташ да направиш това с едно ласо? Знаеш ли, че лъвът е най-силното животно на света? Аз мога да те смажа само с едната си лапа!

А старецът отвърнал, както го научила старицата:

— Нека да премерим силите си. Ако ти ме победиш, аз ще ти служа. Но ако аз те победя, ти ще ми служиш цял живот.

Лъвът се съгласил и понеже бил сигурен в своето превъзходство, позволил на стареца да избере начин как да премерят силите си. Старецът се навел, престорил се, че взема един камък от земята, а стиснал с ръка гъшето яйце, което скришом извадил от джоба си. Яйцето се счупило и изтекло на земята.

— Ето, аз стиснах този камък така силно, че пусна вода. Ти можеш ли да направиш това? — попитал той лъва.

Лъвът сграбчил един камък с лапата си, но колкото и да го стискал, не могъл да изкара вода от него. Тогава той се признал за победен и се видял принуден да служи на стареца и да изпълнява всяко негово желание, а старецът му вързал ласото като юзда и го възседнал.

— Сега ще ми служиш за кон, когато ходя на лов — казал старецът. — И ще ловиш зайци вместо мене.

Лъвът започнал да идва всеки ден, старецът го възседал и те тръгвали на лов за зайци. Лъвът гонел и давел зайците, а старецът само ги събирал в торбата и после ги носели в юртата при бабата. Така минали три дни и юртата се напълнила със зайци. На четвъртия ден старецът решил да поналови птици. Но за съжаление лъвът не може да лети и затова този ден старецът го подкарал към горичката, за да си избере клони от хубаво върбово дърво и да си направи нов лък и стрели.

Когато стигнали в горичката, старецът се изправил на гърба на лъва, протегнал се и хванал един хубав върбов клон, но колкото и да се мъчил да го отчупи, не успял. Взел да огъва и други клони, но върбата е жилаво дърво и както и да се опитвал, не могъл да я прекърши. Накрая се отказал и подкарал лъва обратно към къщи, за да си вземе брадвата. По пътя лъвът го попитал:

— Като си толкова силен, защо не можа да откършиш дори един върбов клон?

Старецът нищо не отговорил, но като си отишъл вкъщи, казал на бабата:

— Лъвът разбра, че не съм силен, и утре сигурно ще ме изяде!

— Не се бой, нахрани се и лягай да спим, а утре все ще измислим нещо — успокоила го бабата.

А през това време лъвът срещнал лисицата. Като го видяла, тя прихнала да се смее:

— Защо през устата ти има юзда като на камила? Кой те подреди така? — попитала го тя.

Лъвът ѝ разказал, че сега негов господар е един старец, който е най-силното същество на земята, защото е победил него — лъва, и че от няколко дни той изпълнява всичките му желания и ловува заради него.

— Излъгал си се — казала лисицата — и си му позволил да те надхитри. Човекът изобщо не е силен и не може да бъде по-силен от лъва. Вярно е, че е хитър, но не може да бъде по-хитър от една лисица. Хайде утре да идем да ги изядем заедно с бабата. Но, да се разберем предварително, половината плячка се полага на мене!

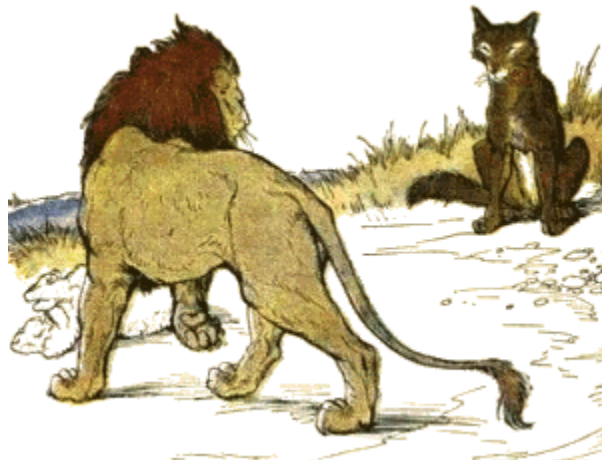
— Сигурно си права — казал лъвът. — И аз се усъмних в неговата сила, като видях как днес той не можа да се пребори с едно обикновено дърво.

На другата сутрин лъвът и лисицата пристигнали пред юртата на двамата старци. Старицата, като видяла лисицата, бързо увила около врата си един оранжево боядисан шал от камилска вълна, показала се на входа и извикала:

— А, тъкмо ми трябваше нов шал от лисича опашка, че старият съвсем се проскуба! Дядо, благодаря ти, че си се сетил да поръчаш на лъва да ми намери, че и кожухче ще стане от тази хубава лисича кожа!

Лисицата, като чула тези думи, се уплашила, че старците са се наговорили с лъва, и хукнала да бяга. Лъвът, като видял, че умната лисица се изплашила и побягнала, хукнал подир нея. Тя помислила, че я преследва, и побягнала с всичка сила, та се не видяла.

А лъвът отишъл далече на юг и не посмял никога повече да се върне по тези места. Затова в Монголия няма лъвове.

Илюстрация: Майло Уинтър

---

[1] Обработила Лина Бакалова.

Илюстрация: The Aesop for Children with Pictures by Milo Winter. Chicago: Rand McNally & Co., 1919. ↑

[2] Лъв — източносибирският или берингов пещерен лъв (*Panthera leo vereshchagini*) е изчезнал праисторически лъв, който е населявал Якутия (Русия), граничеща с Монголия от север. Лъвът присъства в монголския фолклор, както и в декоративното изкуство, напр. в орнамента като едно от четирите силни животни: лъв, тигър, дракон и митичната птица Гаруда. — Б.пр. ↑

РАЧО

ИТАЛИАНСКА ПРИКАЗКА ^[1]

Имало някога един цар, който бил изгубил ценен пръстен. Той го търсил навсякъде, но не могъл да го намери. Тогава обявил, че ако някой астролог му каже къде е пръстенът, ще бъде богато възнаграден.

Един беден селянин на име Рачо чул за обявлението. Той не можел нито да чете, нито да пише, но изведнъж решил, че иска да бъде астролог и да намери царския пръстен. Той отишъл и се представил на царя, като му казал:

— Ваше величество трябва да знае, че аз съм астролог, въпреки че ме вижда толкова зле облечен. Знам, че сте изгубили един пръстен, и ще се опитам чрез размишление да открия къде е.

— Отлично — казал царят, — а когато го намериш, каква награда да ти дам?

— Както Вие прецените, Ваше Величество.

— Върви тогава, размишлявай, да те видим какъв астролог си.

Завели го в една стая, в която трябвало да стои затворен и да размишлява. В нея имало само легло и маса, на която била сложена една голяма книга и пособия за писане. Рачо седнал до масата и нищо не правел, само прелиствал страниците на книгата и драскал по хартията, така че слугите, които му носели храната, го помислили за важен човек. Те били крадците на пръстена и поради строгите погледи, които селянинът им хвърлял всеки път, когато влизали, започнали да се страхуват, че ще бъдат разкрити. Те непрекъснато му се кланяли и никога не пропускали да го нарекат „господин астролог“, когато говорели с него.

Рачо, макар и неграмотен, бил хитър селянин и веднага предположил, че слугите трябва да знаят нещо за пръстена, и ето как подозренията му се потвърдили. Вече бил прекарал месец затворен в стаята си, където прелиствал голямата книга и драскал по хартията, когато жена му дошла да го посети. Той ѝ казал:

— Скрый се под леглото и когато влезе някой слуга, кажи: „Ето един“. Когато дойде друг, кажи: „Ето двама“ и така нататък.

Жената се скрила. Слугите дошли с вечерята и едва-що влязъл първият, един глас изпод леглото произнесъл:

— Ето един.

Вторият влязъл и гласът изрекъл:

— Ето двама — и така нататък. Слугите се изплашили, като чули гласа, защото не знаели откъде идва, и се събрали на съвет. Един от тях казал:

— Ние сме разкрити. Ако астрологът ни обяви за крадци пред царя, загубени сме.

— Знаете ли какво трябва да направим? — казал друг.

— Да чуем.

— Трябва да отидем при астролога и да му кажем откровено, че ние сме откраднали пръстена, да го помолим да не ни издава и да му подарим една кесия с пари. Съгласни ли сте?

— Напълно.

Те единодушно отишли при астролога и след като му се поклонили по-ниско от обикновено, един от тях започнал:

— Господин астролог, вие сте открили, че ние откраднахме пръстена. Ние сме бедни хора и ако разкриете това на царя, с нас е свършено. Затова Ви молим да не ни издавате и да приемете тази кесия с пари.

Рачо приел кесията и след това добавил:

— Няма да ви издам, но трябва да правите каквото ви кажа, ако искате да спасите живота си. Вземете пръстена и накарайте онази пуйка в двора да го глътне, останалото оставете на мен.

Слугите с готовност изпълнили това и си тръгнали с нисък поклон. На другия ден Рачо отишъл при царя и му казал:

— Ваше величество трябва да знае, че след като се трудих повече от месец, успях да открия къде е изчезнал пръстенът.

— Е, и къде е той? — запитал царят.

— Глътнала го е една пуйка.

— Пуйка? Добре, ще проверим.

Хванали пуйката, разпорили я и намерили пръстена вътре. Възхитеният цар възнаградил астролога с голяма кесия с пари и го поканил на пир. Сред другите поднесени ястия на масата имало чиния

с раци. Тогава раците се срещали много рядко и само царят и няколко други знаели името им. Като се обърнал към селянина, царят казал:

— Ти като астролог трябва да можеш да ми кажеш името на нещата, които се намират в това ястие.

Бедният астролог бил много озадачен и, говорейки като че ли на себе си, но така че другите да го чуят, промърморил:

— Ох, Рачо, Рачо, какво ти дойде до главата!

Всички присъстващи, които не знаели, че името му е Рачо, се изправили на крака и го провъзгласили за най-големия астролог в света.

Илюстрация: Уолтър Крейн

---

[1] *Източник:* Italian Popular Tales. Thomas Frederick Crane, translator. New York: Houghton, Mifflin & Co., 1885.

Илюстрация: Jacob and Wilhelm Grimm. Household Stories. Walter Crane, illustrator. London: Macmillan & Co., 1882. ↑

ЛИСИЦА, ВИДРА И МАЙМУНА

АЙНУСКА ПРИКАЗКА^[1]

В много стари времена, когато светът бил още млад, живеели лисица, видра и маймуна и трите били много близки приятелки.

Един ден лисицата казала на другите две:

— Какво ще кажете да отидем някъде да откраднем храна и други ценни неща от японците?

Двете ѝ другарки се съгласили и всички заедно отишли до едно отдалечено място и откраднали торба фасул, торба сол и една рогозка от къщата на един богаташ. Когато пристигнали вкъщи с плячката си, лисицата казала:

— Видро! Най-добре е ти да вземеш солта, защото тя ще ти бъде от полза: ще има с какво да солиш рибата, дето ловиш. Маймуно! Ти вземи рогозката, тя ще ти бъде много полезна: ще има върху какво да танцуват децата ти. Що се отнася до мен, аз ще взема торбата с фасул.

След това трите се прибрали по домовете си. Малко по-късно видрата отишла на реката да лови риба. Ала понеже носела със себе си торбата със сол, щом се гмурнала, за голямо нейно разочарование цялата сол се разтопила. Маймуната също нямала късмет, защото като взела рогозката и я проснала на върха на едно дърво, а после накарала децата си да танцуват там, децата паднали долу на земята и се пребили.

Маймуната и видрата, разгневени от бедите, които им донесли хитрините на лисицата, решили да ѝ отмъстят. Ала лисицата загребала с шепи фасул от торбата си, сдъвкала го на каша и се намазала цялата с нея, а после се проснала на земята и се престорила, че бере душа. И когато видрата и маймуната пристигнали със закани, че ще я убият, тя им рекла:

— Вижте ме на какъв хал съм! За наказание, че ви измавих, цялото ми тяло сега е покрито с мехури и краят ми е близо. Няма

нужда да ме убивате. Вървете си! Аз и без това скоро ще умра.

Маймуната я погледнала и видяла, че май лисицата говори истината. Огорчена, тя не пожелала да остане повече там и заминала далече през морето, в Япония. Ето защо в земята на айнусите няма маймуни.

Илюстрация: Майло Уинтър

---

[1] *Източник:* Basil Hall Chamberlain. Aino Folk-Tales. London: The Folk-Lore Society, 1888.

Илюстрация: The Aesop for Children with Pictures by Milo Winter. Chicago: Rand McNally & Co., 1919.

Айнуси или Айни — далекоизточна етническа група, населяваща понастоящем остров Хокайдо (Япония), остров Сахалин и Курилските острови. Характерни за айните са светлата кожа, по-високият среден ръст, както и европейдните черти, а езикът им, доколкото е запазен, е коренно различен от японския. — Б.пр. ↑

КАК КОСТЕНУРКАТА СЕ СПАСИЛА ДЖАТАКА^[1]

Веднъж един цар накарал да направят езеро в царския двор, за да играят в него младите принцове. Те плували из езерото и плавали по него с лодките и саловете си.

Един ден царят им казал, че е наредил да пуснат риби в езерото. Момчетата изтичали да видят рибите. Обаче между рибите имало и една костенурка. Момчетата се възхитили на рибите, но никога не били виждали костенурка и се изплашили от нея, мислейки я за дявол. Те се върнали тичешком при баща си и извикали:

— На брега на езерото има дявол!

Царят заповядал на хората си да хванат дявола и да го донесат в двореца. Когато внесли костенурката, момчетата избягали с виковете.

Царят много обичал синовете си и заповядал на хората, които били донесли костенурката, да я убият.

— Как да я убием? — попитали те.

— Стрийте я на прах — казал някой.

— Изгорете я в жарава — предложил друг.

Така предлагали планове един след друг.

После един старец, който винаги се бил страхувал от водата, рекъл:

— Хвърлете това нещо в езерото, там, където изтича отвъд камъните в реката. Тогава със сигурност ще бъде убито.

Когато костенурката чула какво казал старецът, подала главата си и се замолила:

— Приятелю, какво съм сторила, че искате да ми причините това ужасно зло? Другите намерения бяха достатъчно лоши, но да ме хвърлите в езерото! Не споменавай толкова жестоко нещо!

Когато царят чул думите на костенурката, той заповядал на хората си веднага да я отнесат и да я хвърлят в езерото.

Костенурката се усмихнала на себе си и се изплъзнала незабелязано надолу по реката към стария си дом.

— Отлично! — казала тя. — Тези хора не знаят, че най-сигурно се чувствам във водата!

Илюстрация: Елсуърт Янг

---

[1] *Източник:* Jataka Tales. Retold by Ellen C. Babbit. Ellsworth Young, illustrator. New York: D. Appleton-Century Co., 1912.

Джатаки (мн.ч. от *джатака*) — древноиндийски притчи за земните превъплъщения на Буда в човешка и животинска форма. — Б.пр. ↑

ТАЙНАТА НА ДОН ЛУСАНО ФИЛИПИНСКА ПРИКАЗКА^[1]

Живеели някога двама бедняци, баща и син. Бащата бил много стар и се казвал Педро. Синът се наричал Хуан. Въпреки че били толкова бедни, на Хуан никак не му се работело.

Един ден двамата нямали къщи дори и зрънце ориз за ядене. Хуан видял, че ще трябва да се хване на някаква работа, инак той и баща му щели да умрат от глад. И така той отишъл в съседния град да си търси господар. Накрая намерил такъв в лицето на дон Лусано, един почтен и заможен господин.

Дон Лусано се отнасял към Хуан като към собствен син. След известно време дон Лусано толкова повярвал в честността на Хуан, че започнал да му поверява най-ценните и скъпи неща, които имал в къщата си. Една сутрин дон Лусано отишъл на лов. Той оставил Хуан сам в къщата, както обикновено. Докато Хуан премитал и почиствал стаята на господаря си, погледът му паднал върху едно силно излъскано ковчеже, което лежало зад подпората в ъгъла. Любопитен да узнае какво има вътре, той отворил ковчежето. Там се оказало друго ковчеже. Отворил и това ковчеже и още едно ковчеже се показало. Едно след друго се появявали нови ковчезета, докато накрая Хуан стигнал до седмото. Това последно ковчеже съдържало една малка триъгълна книга, подвързана със злато и украсена с диаманти и други скъпоценни камъни. Без да мисли за последиците, Хуан взел книгата и я отворил. И — о, чудо! В миг Хуан бил понесен от книгата високо във въздуха. А когато погледнал назад, кого да види? Не друг, а дон Лусано, който го преследвал с пламтящи от ярост очи. В ръката си държал един огромен смъртоносен боло^[2].

Тъй като дон Лусано бил голям, той можел да лети по-бързо от малкия Хуан. Скоро момчето било само на една ръка разстояние пред своя противник. Трябва да се знае също, че тази книга имала чудното

свойство да превръща всеки, в чиито ръце е попадала или който е научил наизуст глава от нея, в каквото си пожелае. Хуан скоро открил това. В миг той изчезнал, а на негово място се появило конче, което галопирало с все сила по улицата. И ето го отново дон Лусано подир него, превърнат в голямо бързоного муле с разпенена уста и очи, пламтящи от омраза. Мулето тичало толкова бързо, че на Хуан му се струвало, че с всяка минута все повече се приближава към своята гибел.

Като видял грозящата го опасност, Хуан се превърнал на птица — красива малка птичка. Но едва сторил това и видял дон Лусано в образа на голям ястреб, готов да връхлети върху него. Тогава Хуан внезапно се хвърлил в един кладенец, над който летял, а там станал малка рибка. Дон Лусано се превърнал на голяма риба и продължил преследването. Ала малката рибка се вмъкнала в една тясна цепнатина в стената на кладенеца, където голямата риба не можела да я достигне. Така дон Лусано трябвало да се откаже от преследването и с голямо разочарование да се прибере у дома.

Кладенецът, в който се озовал Хуан, принадлежал на три красиви принцеси. Една сутрин, когато гледали във водата, те видели малката рибка със седемцветни люспи да се движи грациозно във водата. Най-голямото от момичетата спуснало своята стръв, но рибката не я видяла. Втората сестра опитала своето умение. Рибката ухапала стръвта, но тъкмо когато я изваждали от водата, изведнъж я пустила. Дошъл ред на най-малката сестра. Рибката позволила да я хванат и се оставила в нежните ръце на хубавата девойка. Тя сложила рибката в златна чаша с вода и я занесла в стаята си, където я обградила с най-нежни грижи.

Няколко месеца по-късно царят разгласил из царството си и други съседни царства, че най-малката принцеса е болна.

— На този, който я излекува — обявил той, — обещавам да дам половината от царството си.

Най-вещите доктори вече били направили всичко възможно, но усилията им били напразни. С всеки изминал ден принцесата като че ли се чувствала по-зле.

— Глупости! — възкликнал дон Лусано, когато чул новината за болната принцеса. — Болест ли? Пфу! Това не е никаква болест!

На следващото утро, ето ти го дон Лусано при царя:

— Обещавам да я излекувам — казал дон Лусано. — Аз вече съм излекувал много подобни случаи.

— А твоето лекарство няма ли да ѝ навреди? — запитал царят след известно колебание.

— Няма да ѝ навреди, господарю, ни най-малко. Давам ти честната си дума.

— Прекрасно. Ако успееш, половината от моето царство ще бъде твое.

— Не, благодаря, Ваше Величество. Като верен твой поданик аз не се нуждая от възнаграждение за някаква си дребна услуга. Но бих приел като спомен от теб рибата, която принцесата държи в стаята си.

— О, мой верни поданико! — възкликнал радостно царят. — Колко си любезен! Не би ли искал и нещо друго, освен една незначителна безполезна риба?

— Нищо повече, това ми стига.

— Добре тогава — отвърнал царят, — пригответи твоя цяр и след три дни ще го приложим на принцесата. Сега можеш да си отидеш вкъщи и бъди сигурен, че ще получиш рибата.

Дон Лусано се сбогувал с царя и се прибрал вкъщи. На третия ден дръзкият магьосник дошъл отново в двореца да приложи лекарството си на принцесата. Преди да започне каквото и да е лечение, обаче, той поискал да му дадат рибата. Царят дал съгласието си, но когато магьосникът посегнал да бръкне с ръка в чашата, принцесата решително го спряла. Тя се престорила на ядосана, задето дон Лусано щял да замърси с ръцете си златната чаша на владетеля. Каза му да си протегне ръцете и тя сама ще изсипе рибката в тях.

Дон Лусано се подчинил, но преди още да достигне до ръцете му, хубавата рибка изскочила навън. Никаква рибка не се виждала вече, а вместо това един великолепен златен пръстен украсявал пръста на принцесата. Дон Лусано се опитал да грабне пръстена, но принцесата бързо отдръпнала ръката си, пръстенът паднал на пода и на негово място се пръснали по цялата стая безбройно много мунгови^[3] зрънца. Дон Лусано тутакси приел формата на лаком гарван и закълвал зрънцата със светкавична бързина. Хуан, превърнат в едно от зрънцата, които се били търкулнали под краката на принцесата, изведнъж се преобразил на котка и с един скок се хвърлил върху птицата. И преди да се опомни, гарванът бил мъртъв, безславно разкъсан на парчета. На

мястото на котката стоял Хуан в извезана дреха и изглеждал като великолепен млад принц.

— Това е моят възлюблен — признала принцесата пред баща си и посочила Хуан. Царят простил на дъщеря си, задето е крила от него истинското състояние на нещата, и с радост приветствал бъдещия си зет. На принц Хуан, както вече ще наричаме нашия приятел, занапред бил отреден безгрижен и честит живот. Той се отървал от своя опасен враг, имал за жена прекрасна принцеса — която вече не била болна — и получавал чудесната възможност да наследи трона.

---

[1] *Източник:* Filipino Popular Tales. Dean Spouill Fansler, editor. New York: The American Folk-Lore Society, 1921.

Илюстрация: John Maurice Miller. Philippine Folklore Stories. Boston: Ginn & Co., 1904. ↑

[2] Боло — голям нож, подобен на къс меч с леко извито острие, използван във Филипините за земеделски или военни цели. — Б.пр. ↑

[3] Мунго — вид бобово растение, зърната му са с размера и формата на леща. — Б.пр. ↑

ЕЗОП

ЧОВЕК И САТИР^[1]

Една зимна нощ един човек се загубил в голяма гора. Той се препъвал в мрака премръзнал и уморен, опитвайки се да намери пътя си.

Най-сетне съзрял светлина. Тръгнал към нея, като се надявал да попадне на дърварска колиба.

Като наближил, видял, че светлината идвала от една пещера. Човекът влязъл и разбрал, че това е домът на сатир^[2].

— Загубих се и съм премръзнал и уморен — казал човекът. — Може ли да пренощувам в твоята пещера?

— Влез и седни край огъня — отвърнал сатирът.

Човекът така и сторил и тъй като пръстите му били вкочанени от студ, задухал върху тях да ги стопли с дъха си.

— Защо си духаш на пръстите? — попитал сатирът.

— Защото са измръзнали — отговорил човекът.

— Това ще ги стопли ли? — попитал сатирът.

— Разбира се — отвърнал човекът.

Сатирът нищо повече не казал и след малко донесъл на човека паница топла супа. Тя била толкова гореща, че човекът не можел да я сърба. Тогава той започнал да я духа.

— Не е ли достатъчно гореща супата? — попитал сатирът.

— Напротив — отвърнал човекът, — прекалено е гореща.

— Тогава защо я духаш?

— За да я охладя — отговорил човекът.

— Веднага се махай от къщата ми — изкрещял сатирът. — Не ми трябва тук такъв, дето от устата му излиза хем топло, хем студено.

Илюстрация: Майло Уинтър

---

[1] *Източник:* Catherine T. Bryce. *Fables from Afar*. New York: Newson & Co., 1910.

Илюстрация: *The Aesop for Children with Pictures* by Milo Winter. Chicago: Rand McNally & Co., 1919. ↑

[2] Сатир — според древногръцката митология сатирите са горски божества, демони на плодородието, весели същества с кози нозе, които населявали гръцките острови. — Б.пр. ↑

ДЕВЕТ ИЛИ ДЕСЕТ ПЕРСИЙСКА ПРИКАЗКА^[1]

Веднъж посред безводната пустиня един човек карал десет камили към един далечен оазис. Много път извървял той и когато съвсем каталясал, възседнал една от камилите да се отмори. По някое време, за да се разсее от еднообразието на околния пейзаж, захванал се да брой камилите. И изведнъж нещо го жегнало — камилите били девет. Една липсвала. Разтревожен, той веднага слязъл от камилата, която яздел, и се върнал назад, за да потърси загубената. Като не намерил никаква следа от нея, тъжно си помислил, че тя безвъзвратно се е загубила. Решил повече да не я търси, защото времето напредвало, и побързал, слисан и огорчен, да се върне при останалите камили. Но там, за огромна своя радост, той намерил и десетте камили. Щастлив, човекът възседнал пак една от тях и продължил пътя си.

След известно време решил да ги преброи отново. Те пак били с една по-малко. Отново били девет! Слязъл от камилата объркан и започнал отчаяно да търси загубената. Забродил наоколо, заоглеждал зад оскъдните, полуизгорели от слънцето крайпътни храсталаци и натрупаните валма пустинна трева, довеяна от ветровете. Подсвирквал, изкачвал околните дюни — камилата никаква я нямало. Тогава, разтреперан от умора и раздразнение, забързал напред към отдалечилото се стадо камили. Отчаян, преброил ги отново и що да види — всичките десет камили лениво пристъпяли по пътя.

— Нещо не е наред с мен в тази горещина! — си казал той и се качил поуспокоен на последната камила, която продължила невъзмутимо равномерния си ход.

Като попътувал така още, взело да го гложди съмнение — дали да не ги преброи пак? И отново една камила липсвала.

— Това е работа на шейтана! — извикал камиларят и скочил от гърба на камилата с проклетия към дявола, дето го разигравал всеки

път, когато седне да си почине на някой камилски гръб, като му скривал по една камила. И той решил да го надхитри, като продължи по-нататък да върви пеш. Сега камилите станали пак десет и си останали все толкова до края на пътя.

— Ех, вярно — утрепах се да вървя пеш в тази горещина, но успях да опазя всичките камили! — измърморил той с последни сили, когато в далечината се показало, трептящо през нажежения въздух, зеленото петно на оазиса.

Илюстрация: Х. Уиър, Дж. Тениъл и Ъ. Грийст

---

[1] Обработил Анатолий Буковски.

Илюстрация: Aesop's Fables: A New Revised Version From Original Sources. Illustrator: Harrison Weir, John Tenniel, and Ernest Griest. New York: Frank F. Lovell & Co., 1884. ↑

НЕНАСИТНАТА СТАРИЦА

РУСКА ПРИКАЗКА^[1]

Живеели старец и старица. Отишъл старецът в гората да сече дърва. Намерил старо дърво, вдигнал брадвата и я забил в ствола му. Дървото проговорило:

— Не ме сечи, човече! Ще направя за тебе всичко, каквото поискаш.

— Е, направи ме богат.

— Добре, иди си вкъщи и ще имаш всичко в изобилие.

Старецът се завърнал у дома, а там: нова колиба, а в нея каквото ти душа иска — сякаш препълнена чаша, кокошките само дето пари не кълват, житото — ще стигне за десетилетие, а това крави, коне, овце — три дни да броиш, не можеш ги изброи!

— Ей, старче, откъде се взе всичко това? — запитала старицата.

— Е, бабо, намерих едно такова дърво — каквото си пожелаеш, изпълнява го.

Живели тъй месец, наситила се старата жена на богатия живот, па рекла на стареца:

— Че живеем богато — богато живеем. Но защо ни е всичко това, щом хората не ни почитат! Хрумне ли му на управителя, и тебе, и мене ще ни изкара на работа, а ядоса ли се — и с тояги ще ни наложи. Иди при дървото, помоли го — тебе да направи управител.

Взел старецът брадвата, отишъл при дървото и посегнал до самия корен да го отсече.

— Какво искаш? — попитало дървото.

— Направи ме управител.

— Е добре, върви си по живо по здраво!

Върнал се той у дома, а там — отдавна го чакат войници:

— Къде се шляеш, стари дяволе? — развикали се те. — По-бързо ни намери квартира, а и хубава да е. Хайде, размърдай се!

И го смушкали няколко пъти с щиковете по гърба. Видяла бабата, че и управител да си, невинаги те почитат, и каза на стареца:

— Каква е ползата да си жена на управител! Ето тебе войниците те бият, а за господаря никой не смее нищо да каже: той прави каквото си поиска. Върви при дървото и го помоли да те направи господар, а мене господарка.

Взел старецът брадвата и отишъл при дървото — пак ще го сече. А дървото го пита:

— Какво искаш, старче?

— Направи ме господар, а бабата — господарка.

— Добре, върви си по живо по здраво!

Поживяла старицата като господарка, приискало ѝ се нещо повече и каза на стареца:

— Каква ми е ползата, че съм господарка! Но виж, ако ти беше полковник, а аз полковнишка жена — друга работа. Всички ще ни завиждат.

Погнала отново тя старика да иде при дървото. Взел той брадвата, пристигнал и замахнал да сече. Пита го дървото:

— Какво ти е нужно?

— Направи ме полковник, а бабата полковнишка жена.

— Добре, иди си по живо по здраво!

Върнал се старецът вкъщи и полковник го произвели.

Минало известно време, старицата му дума:

— Не е кой знае какво да си полковник! Генералът, ако поиска, в ареста може да те прати. Иди при дървото и го помоли: тебе да те направи генерал, а мен — генералша.

Отишъл старецът при дървото, вдигнал брадвата да го сече.

— Какво ти трябва? — пита дървото.

— Направи ме генерал, а бабата генералша.

— Добре, върви си по живо по здраво!

Върнал се старикът у дома и в генерал го повишили.

Минало още време, а на бабата ѝ омръзнало да е генералша и рекла на стареца:

— Не е голяма работа да си генерал! Царят, ако поиска, ще те изпрати в Сибир. Върви при дървото, помоли го да те направи цар, а мен — царица.

Отишъл старецът при дървото и размахал брадвата.

— Какво ти трябва? — пита дървото.

— Направи ме цар, а бабата — царица!

— Добре, върви си по живо по здраво!

Върнал се старецът у дома, а след него вече посланиците пристигат:

— Царят умря, тебе избрахме на негово място.

Не им било нужно дълго време на стареца и старицата да се нацаруват — малко й се видяло на бабата да бъде царица. Извикала тя старика и му дума:

— Какво пък чак толкова е да си цар! Ако на Бога му хрумне, ще изпрати смъртта и ще те заровят в мократа земя. Иди при дървото, моли го: богове да ни направи.

Старецът отишъл при дървото. Щом чуло тези безумни приказки, то зашумяло с листа и в отговор промълвило:

— Ти бъди мечок, а жена ти да стане мечка.

И в миг старецът се превърнал в мечок, а бабата в мечка и двамата побягнали из гората.

Илюстрация: Иван Билибин

---

[1] *Източник:* Афанасьев А. Н. Народные русские сказки. — М.: К. Солдатенков и Н. Щепкин, 1855–1863. — Вып. 1–8.

Илюстрация: Иван Яковлевич Билибин, 1899. ↑

ПЕПЕЛЯШКА

БЪЛГАРСКА ПРИКАЗКА ^[1]

Веднъж няколко момичета се събрали да предат около една дълбока цепнатина в земята. Докато предели, те бърбурели помежду си и си разказвали разни истории. От цепнатината излязъл белобрад старец, който им рекъл:

— Момичета, както предете и бърбурите, бъдете внимателни около тази цепнатина, иначе ако някоя от вас изпусне вретеното си в нея, майка ѝ ще се превърне в крава.

Като изрекъл това, той си заминал. Момичетата се удивили от думите му и се натрупали около цепнатината да погледнат в нея. За беда, една от тях, най-красивата от всички, изпуснала вретеното си вътре. Привечер, когато си отишла къщи, тя съзряла една крава — майка ѝ — пред портата и я извела с другия добитък да пасе.

След известно време бащата на момичето се оженил за една вдовица, която довела дъщеря в къщата. Втората жена се озлобила към първата дъщеря на мъжа, особено защото тя била по-хубава и по-работлива от нейната, и не ѝ позволявала нито да се мие, нито да сресва косата си, нито да сменя дрехите си. Един ден тя я изпратила с добитъка, дала ѝ пълна торба с кълчища и ѝ казала:

— Ако днес не изпредеш тези кълчища на прежда и не я намотаеш на кълбо, по-добре не се връщай довечера къщи.

Унило потеглило бедното момиче след добитъка, като се стараело колкото могло да го пази да не се разпръсне. Следобед, когато добичетата легнали да преживят, тя се заела да прегледа торбата и да помисли как да свърши работата, но като видяла, че не ще може да се справи, заплакала. Когато кравата, която била майка ѝ, я видяла да хлипа, запитала я защо плаче. Тя ѝ разказала всичко, както си било. Тогава кравата ѝ рекла:

— Не се бой, аз ще ти помогна. Ще взема всичките кълчища в устата си и ще ги съдъча, а преждата ще се появи в ухото ми. Ти трябва

да я поемеш и навиеш на кълбо и ще свършиш работата навреме.

Както казала, така и сторила. Задъвкала кълчищата парче по парче, преждата се появила в ухото ѝ, а момичето я изтеглило и намотало и заръката била изпълнена. Вечерта си тръгнало и отишло при мащехата си, която се смаяла, като видяла колко много работа е свършена.

Следващия път ѝ дала двойно повече кълчища. Момичето прело до обяд, а после, след пладне, когато добичетата легнали да преживят, кравата дошла при него и започнала да дъвче кълчищата, преждата се появила в ухото ѝ, а момичето я изтеглило и намотало и свършило работата навреме. Вечерта си отишло вкъщи и дало на мащехата си всичките кълчища изпредени и намотани. Тя била смаяна, като видяла толкова много работа свършена.

Третия път ѝ дала още повече кълчища и изпратила собствената си дъщеря да разбере кой ѝ помага. Дъщерята отишла, скрила се наблизко и разбрала как става така, че момичето свършва цялата работа за деня. Видяла как кравата поела кълчищата в устата си, как преждата се появила в ухото ѝ и как момичето я изтеглило и намотало. Тя отишла вкъщи да каже на майка си. Като чула това от дъщеря си, мащехата накарала мъжа си да заколи кравата. Той се опитал по всякакъв начин да я уговаря да не колят кравата, но не успял да я разубеди. Накрая, като видял, че няма друг избор, той обещал да я заколят в уречен ден. Когато момичето чуло, че се канят да заколят кравата, заплакало и тайно ѝ съобщило, че се готвят да я убият. Кравата рекла на момичето:

— Мълчи — не плачи! Ако ме заколят, не яж от месото ми, а събери костите и ги зарови зад къщата. След това, когато си в нужда, иди на гроба и там ще получиш помощ.

Скоро след това заклали кравата, сварили месото ѝ и започнали да ядат. Само момичето не яло от него, а събрало костите и после, без никой да го види, ги взело и ги заровило зад къщата, където кравата му била заръчала.

Момичето се казвало Мара. Тъй като я товарели с цялата късна работа, тя започнала да ходи мръсна и изцапана с пепел от прекомерното шетане край огнището. Ето защо мащехата ѝ я нарекла Пепеляшка и това име ѝ останало занаяпред.

Една неделя мащехата ѝ се приготвила да ходи на черква с дъщеря си, но преди да тръгне взела една дървена паница с просо, пръснала го по пода в къщата и казала на Пепеляшка:

— Слушай, Пепеляшке! Ако не събереш това просо и не приготвиш обяда, докато се върна от черква, да не си се мярнала пред очите ми.

След това те заминали. Като гледала всичкото разсипано просо, горката Пепеляшка извикала с плач и ридания:

— Ще стотвя, ще премега, ще се погрижа за всичко, но как злочеста аз да събера всичкото просо?

След като си поплакала и нареждала така, Пепеляшка изведнъж си спомнила какво ѝ била рекла кравата: да отиде при гроба, когато е в беда, и там ще получи помощ. Пепеляшка отишла при гроба. Като стигнала там и що да види — на гроба стоял един отворен сандък, пълен с всякакви разкошни дрехи, а на капака имало два гълъба, бели като сняг. Те ѝ казали:

— Маро, извади дрехите, облечи ги и иди на черква, а ние ще съберем просото и ще приготвим обяда.

Тя протегнала ръце и взела най-горните дрехи, които били от чиста коприна и атлаз, облякла ги и отишла на черква. В черквата мало и голямо се чудело на хубостта ѝ и на роклята ѝ, особено защото никой не я познал и не знаели коя е и каква е. Повече от всички се прехласнал по нея царският син и не свалял очи от нея. Когато службата свършила, тя се измъкнала и изтичала бързо въщи, веднага съблякла дрехите и ги сложила в сандъка, и сандъкът мигновено изчезнал. Тя отишла при огнището и що да види? Просото събрано, обядът готов, накратко — всичката работа свършена! Скоро след това мащехата ѝ пристигнала с дъщеря си от черква, видяла, че всичко е както трябва, и била изумена.

На другата неделя, когато щяла да тръгва за черква, тя взела още по-голяма паница с просо, пръснала го по земята и заплашила Пепеляшка, че ще я изгони от къщи, ако не го събере и не приготви обяда. Мащехата отишла с дъщеря си на черква, а Пепеляшка се отправила към гроба на кравата. На гроба тя намерила двата гълъба и сандъка с дрехите отворен. Те ѝ казали да се облече и да отиде на черква, а те ще съберат просото и ще приготвят обяда. Тя взела рокля от чисто сребро, облякла се и отишла на черква. Този път всички ѝ се възхищавали повече от преди, а царският син нито за миг не свалил

очи от нея. Службата свършила, тя се промъкнала през навалицата и се прибрала вкъщи. Там съблякла дрехите, сложила ги в сандъка и сандъкът се скрил от погледа ѝ. Не след дълго пристигнала мащехата ѝ и огледала наоколо: просото било събрано, обядът готов, а Пепеляшка била край огнището. Тя била удивена, като видяла толкова много работа свършена.

На третия път мащехата ѝ се приготвила за черква и преди да тръгне, взела триж по-голяма паница, разпръснала я по земята и казала на Пепеляшка:

— Пепеляшке, ако не събереш всичкото това просо, докато се върнем от черква, и не приготвиш обяда, не се мяркай пред очите ми.

И заминала. Тогава Пепеляшка отишла на гроба на кравата и намерила сандъка отворен, а двата гълъба върху него. Те ѝ казали да се облече и да отиде на черква, а те ще съберат просото и приготвят вечерята. Тя си взела дреха от чисто злато, облякла се и отишла на черква. Там хората се смаяли, като я видели, но никой не знаел коя е и каква е. Царският син не свалил очи от нея и решил, когато свърши службата да я последва отблизо, за да види накъде ще се запъти. Службата свършила, тя се промъкнала между тълпата, като бързала да си тръгне преди мащехата си, но както се бутала в навалицата, изгубила едната си обувка и царският син я намерил. Тя се измъкнала оттам с една обувка, съблякла се много бързо, сложила дрехите в сандъка и сандъкът изчезнал. Прибрала се у дома и погледнала в къщата: просото било събрано, обядът готов и всичката работа свършена. Седнала до огнището и ето ти я мащехата — пристигнала и огледала къщата и всичко било в ред: просото събрано, обядът приготвен, нямало нищо, за което да я упрекне или да ѝ се скара.

Царският син оставил придружителите си, предрешил се, взел обувката и тръгнал от къща на къща да я мери и открие чия е. Откъдето минел, разпитвал и я мерел на крака на всяко момиче, но тя не била по мярка на никоя. За някои била твърде голяма, за други твърде малка, на едни много тясна, на други прекалено широка. Накрая стигнал до къщата на Пепеляшка. Щом мащехата го видяла, скрила Пепеляшка под едно корито. Той попитал има ли момиче в тази къща. Тя му отвърнала, че има, и довела дъщеря си при него. Той ѝ премерил обувката, но дори пръстите ѝ не могли да влязат вътре. После попитал

дали няма и друго момиче там, а тя му отвърнала, че няма. Тогава петелът прехвъркнал до коритото и изкукуригал:

— Кукуригу! Хубава мома под корито!

Мащехата изкряскала:

— Къш! Орлите ли те довякоха!

Ала царският син, като чул петела да казва това, отишъл и повдигнал коритото и там наистина било момичето, което видял в черквата, отново с хубавите дрехи, само на единия крак нямало обувка. Премерил обувката и тя й станала, и била съвсем същата, както на другия крак. Тогава царският син я хванал за ръка, завел я в двореца си и се оженил за нея, а мащехата наказал заради злото й сърце.

Илюстрация: Уолтър Крейн

---

[1] *Източник:* Sixty Folk-Tales from Exclusively Slavonic Sources. A. H. Wratislaw, translator. Boston: Houghton, Mifflin, & Co., 1890.

Wratislaw's source: Pepelezhka. Konstantin Pavlof.

Илюстрация: Jacob and Wilhelm Grimm. Household Stories. Walter Crane, illustrator. London: Macmillan & Co., 1882. ↑

ПРОЗОРЛИВИЯТ УПРАВИТЕЛ КАШМИРСКА ПРИКАЗКА^[1]

Един ден, когато губернаторът бил в дурбара^[2], двама мъже дошли и подали жалби. И двамата претендирали за едно жребче. Случаят бил много интересен. Според обичая на страната, те, които били граждани, изпратили кобилите си на хълмовете да пасат. И двете кобили били жребни и докато били под грижата на пастира, добили две жребчета, едното от които се родило мъртво, а другото оживяло. Обаче оцелялото жребче сучело мляко и от двете. Пастирът не бил там по време на раждането му и когато дошъл и видял това, не могъл да разбере на коя от кобилите е жребчето. Разбира се, когато свършил сезонът и собствениците дошли за кобилите си, и двамата искали жребчето и тъй като никой от тях не бил склонен да отстъпи на другия, те отишли на съд за това.

След като разисквали известно време, губернаторът заповядал на мъжете да заведат кобилите и жребчето до реката, да качат жребчето в една лодка и да отплават към средата на реката.

— Майката на жребчето — казал той — ще заплува след него, а другата кобила ще остане на брега.

С това случаят бил решен.

---

[1] *Източник:* J. Hinton Knowles. Folk-Tales of Kashmir. London: Trubner & Co., 1888.

Илюстрация: Indian Fairy Tales. London: Ellis & White, 1880. ↑

[2] Дурбар — приемна, където индийските царе и други владетели провеждали своите официални и неофициални срещи. — Б.пр. ↑

МОМЧЕТО И ВЪЛЦИТЕ

ИНДИАНСКА ПРИКАЗКА^[1]

Живял някога един индиански ловец, който си построил къща посред голяма гора, далече от племето си, защото бил с нежно и добро сърце и му дотегнало предателството и жестоките дела на онези, които му били приятели. И така, той ги напуснал, взел жена си и трите си деца и те пътували, докато не намерили място близо до един бистър поток, където се заели да изсичат дърветата и да приготвят вигвама^[2] си. Много години те живели спокойно и щастливо в това закътано място и никога не го напускали, освен за да ходят на лов за диви животни, които им служели за храна и дрехи. Но един ден силният човек се разболял и не след дълго разбрал, че ще умре.

Тогава той събрал семейството около себе си и отправил последните си думи към тях:

— Ти, жено моя, спътнице в дните ми, преди да залязат много луни ще ме последваш до острова на благословените. Но на вас, мои деца, чийто живот едва е започнал, злостта, жестокостта и неблагодарността, от които избягах, ви предстоят. И все пак, ще си отида спокоен, деца мои, ако обещаете винаги да се обичате един друг и никога да не изоставяте най-малкия си брат.

— Никога! — отговорили те, като си подали ръце. И ловецът умрял облекчен.

Едва били минали осем луни, когато, точно както бил казал той, жената се споминала и последвала съпруга си. Но преди да напусне своите деца, тя заклела двете по-големи да помнят обещанието си никога да не изоставят най-малкия, защото той бил дете и бил безпомощен. И докато дебелият сняг покривал земята, те го гледали и го обичали, но когато земята отново се раззеленила, сърцето на по-големия брат се развълнувало и той закопнял да види вигвамите на селото, където преминала младостта на баща му.

Той открил напълно сърцето си пред сестра си, която отговорила:
— Братко, разбирам твоя копнеж по нашите съплеменници, които тук не можем да виждаме. Но не забравяй думите на баща ни. Нима заради собствените си желания ще забравим малкия си брат?

Но той не я послушал и без да отговори, си взел лъка и стрелите и излязъл от колибата. Снеговете падали и се стопявали, но той не се завръщал и най-сетне сърцето на момичето изстинало и закоравяло и малкото момче започнало да ѝ се струва бремене, докато един ден тя му казала:

— Виж, има храна за много дни напред. Стой си тук на сигурно място в колибата. Отивам да търся брат ни и когато го намеря, ще се върна тук.

Но когато след трудно пътуване стигнала до селото, където живеел брат ѝ, тя видяла, че той има жена и е щастлив. А когато и тя била поискана от един млад воин, също забравила за момчето, което било самичко в гората, и мислела само за съпруга си.

А пък малкото момче, след като изяло всичката храна, която сестра му била оставила, отишло в гората. Там то събирало плодове и изравяло корени и докато слънцето греело, било доволно и сито. Но когато започнали снеговете и вятърът завил, то почувствало стомаха си празен и крайниците си студени и по цяла нощ се криело между дърветата, а изпълзявало само за да изяде това, което вълците били оставили след себе си. И постепенно, като нямало други приятели, то започнало да търси тяхната компания и седяло край тях, докато ядели плячката си, и те свикнали с него и му давали храна. А без тях то щяло да умре в снега.

Но най-сетне снеговете се стопили, ледът върху голямото езеро също, и когато вълците слезли на брега, момчето тръгнало след тях. И така се случило един ден, че големият му брат ловял риба с кануто си близо до брега и чул гласа на дете, което пеело като индианец:

— Братко мой, братко мой! Аз се превръщам във вълк, аз се превръщам във вълк!

И като изпяло това, то завило, както вълците вият. Тогава сърцето на големия брат премаляло и той забързал към него и завикал:

— Братко, братче, ела при мен! — но то, вече наполовина вълк, само продължило песента си. И колкото по-силно големият брат го викал:

— Братко, братче, ела при мен! — толкова по-бързо бягало то след братята си, вълците, и кожата му задебелявала, докато с протяжен вой изчезнало в дълбините на гората.

Тогава, със срам и мъка в душата, по-големият брат се върнал в селото и до края на живота си скърбели със сестра си за малкото момче и нарушеното обещание.

Илюстрация: Х. Дж. Форд

---

[1] *Източник:* The Yellow Fairy Book. Andrew Lang, editor. Henry Justice Ford, illustrator. London: Longmans, Green & Co., 1894. ↑

[2] Вигвам — индианска колиба с една стая. — Б.пр. ↑

СКОРПИОН И КОСТЕНУРКА БАСНЯ ОТ ПАНЧАТАНТРА^[1]

Скорпионът и костенурката станали толкова близки приятели, че дали обет никога да не се разделят. Затова, когато се наложило единият от тях да напусне родния си край, другият обещал да замине с него. Били изминали съвсем малко разстояние, когато стигнали до широка река. Скорпионът много се разтревожил.

— Уви — казал той, — ти, приятелко, можеш да преплуваш лесно, но как един беден скорпион може да премине през тази река?

— Няма страшно — отговорила костенурката. — Ти само се настани на широкия ми гръб и аз ще те пренеса безопасно.

Щом скорпионът се настанил на широкия гръб на костенурката, тя допълзляла до водата и започнала да плува. На половината път тя се стреснала от странно почукване по гръба, което я накарало да попита скорпиона какво прави.

— Какво правя ли? — отговорил скорпионът — Острия жилото си, за да видя дали може да пробие твърдата ти черупка.

— Неблагодарни приятелю — казала костенурката — добре е, че имам възможност да се спася и да те накажа както заслужаваш.

И тя веднага потопила гръба си под повърхността и изтърсила скорпиона във водата.

Илюстрация: Томас Д. Скот

---

[1] *Източник:* The Tortoise and the Geese and Other Fables of Bidpai. Retold by Maude Barrows Dutton. Boston & New York: Houghton Mifflin Co., 1908.

Илюстрация: The Fables of Pilpay. Thomas D. Scott, illustrator. London: E. Lumley, 1852.

Панчатантра — санскритски сборник в пет книги с поучителни истории и басни с животни; нарича се още „Древноиндийското петокнижие“. — Б.пр. ↑

ОБУЩАРЯТ ОТ СЪМЪРСЕТ

АНГЛИЙСКА ПРИКАЗКА^[1]

Един обуцар в Съмърсет сънувал как някой му казал, че ако отиде на Лондонския мост, ще му се случи нещо, което ще му бъде от полза. Той сънувал същото на следващата нощ и отново на последващата. Тогава решил да отиде до Лондонския мост и се запътил натам.

Когато пристигнал, той се разхождал там през целия първи ден, но нищо не се случило. И следващият ден преминал по подобен начин. Той заел отново мястото си на третия ден и се разхождал до вечерта, но като видял, че е безполезно да продължава, решил да напусне Лондон и да се върне у дома.

В този момент се приближил един непознат и му казал:

— Виждам те през последните три дни да вървиш напред-назад по този мост. Мога ли да попитам чакаш ли някого?

Той отговорил:

— Не.

— Тогава с каква цел стоиш тук?

Обуцарят откровено му казал какво го е довело там и за съня, който го споходил три нощи подред.

Тогава непознатият го посъветвал да се прибере вкъщи да си гледа работата и повече да не обръща внимание на сънища.

— Самият аз — казал той — сънувах преди около шест месеца един сън. Три нощи подред сънувах, че ако отида в Съмърсет в такава и такава овощна градина, под едно ябълково дърво ще намеря гърне със злато. Но аз не обърнах внимание на съня, а продължих спокойно да си върша работата.

Обуцарят веднага се досетил, че непознатият описал неговата собствена овощна градина и неговото ябълково дърво. Той незабавно се върнал у дома, разкопал под ябълката и намерил гърне със злато.

След като забогатял, той могъл да изпрати сина си на училище, където момчето научило латински. Когато си дошло вкъщи за празниците, един ден то разглеждало гърнето, в което било златото, а на него имало нещо написано. То казало:

— Татко, мога да ти покажа, че има полза от това, което съм научил в училище.

След това превело латинския надпис върху гърнето:

„Потърси по-надолу и ще намериш повече“.

Те потърсили по-надолу и намерили още повече злато.

Илюстрация: Ейда Будел

---

[1] *Източник:* George Laurence Gomme. English Traditions and Foreign Customs. London: Elliot Stock, 1885.

Gomme's source: The Saturday Review, December 28, 1878.

Илюстрация: Catherine T. Bryce. Fables from Afar. Ada Budell, Illustrator. New York: Newson & Co., 1910. ↑

БРАТЯ ГРИМ

СЕЛЯНИНЪТ В РАЯ^[1]

Веднъж един беден благочестив селянин умрял и пристигнал пред райските порти. В същото време там дошъл един много, много богат господар, който също искал да влезе в Рая. Тогава Свети Петър дошъл с ключа, отворил вратата и пуснал големеца, но изглежда не видял селянина и отново затворил вратата. Селянинът отвън чул как големецът бил посрещнат в Рая с голяма радост и как вътре пеели и свирела музика. Най-сетне отново всичко утихнало и Свети Петър дошъл и отворил вратата на Рая, и пуснал селянина да влезе. Селянинът обаче очаквал, че когато той влезе, отново ще свирят и пеят, но навсякъде продължавало да бъде съвсем тихо. Вярно е, че бил приет с голяма обич и ангелите дошли да го посрещнат, но никой не пеел.

Тогава селянинът попитал свети Петър защо не пеят за него, както били постъпили, когато влязъл богатият човек, и казал, че май и на небето има същото неравенство, както и на земята.

Тогава свети Петър рекъл:

— Съвсем не, ти си точно толкова скъп за нас, колкото всеки друг, и ще се радваш на всички небесни наслади, на които богаташът се радва, но бедняци като тебе идват в Рая всеки ден, а богаташи като този идват само веднъж на сто години!

[1] *Источник*: Jacob and Wilhelm Grimm. Household Tales, Vol. 2. Margaret Hunt, translator. London: George Bell & Sons, 1884. ↑

БЛАГОДАРНИЯТ ЖЕРАВ

ЯПОНСКА ПРИКАЗКА^[1]

„Биещите се врабчета не се страхуват от човека“ — казва старата поговорка. Но не било врабче, а жерав, който паднал от небето недалече от краката на Мусаи, момчето на земеделеца, когато нагазило в тинята на оризището си, дето работело от зори до залез-слънце.

Момчето на земеделеца било свикнало с жеравите, тъй като тези дългокраки птици вървели по петите му по сухата земя в браздата на плуга, без ни най-малко да се страхуват.

Че кой би навредил на белогърдото създание, което всички във владенията на императора наричали „Почитаемия господин жерав“? Грациозните птици като че обичали да бъдат близо до човека, докато работел в мокрите оризища, където под четири инча вода се засаждали семената и израствали оризовите растения. Така изящен в своите движения е жеравът, че оприличават всяка деликатна девойка с изискано държание на „Птицата, която се издига от водата, без да размъти ручея“.

Мусаи захвърлил мотиката си и се втурнал към тревистия бряг в края на оризището колкото бързо можел да газии през рядката кал, за да види какво се е случило с жерава. Когато погледнал в тревата, той видял, че една стрела стърчала от гърба на жерава и червени капки кръв багрели белите му пера. Вместо да изглежда уплашена, при приближаването на човека птицата навела шията си, сякаш готова да приеме всичко, което момчето на земеделеца би сторило.

Мусаи внимателно издърпал стрелата и помогнал на жерава да се изправи като разгърнал гъсталака, така че широките му бели криле да имат свободен размах. След няколко немощни опита да полети той разперил крилетe си, вдигнал се от земята и след като направил няколко кръга над своя благодетел, сякаш да му благодари, отлетял към планината.

Мусаи се върнал към работата си, надявайки се, че когато дойде времето, трудът му ще бъде възнаграден с добра реколта. За да издържа овдовялата си майка, той трябвало да се труди неуморно всеки ден. Единственото му удоволствие било да се върне у дома, уморен след дългите часове труд в калното оризище, и да се изкъпе в гореща вана. Майка му винаги му я приготвяла предварително. После, измит и с чисто кимоно, с кратка почивка преди вечеря, той бил готов да прекара спокойна вечер със съседите.

Така еднообразно минавали дните, докато наближила есента. Един ден, връщайки се преди слънцето да е съвсем залязло, той видял да седи до майка му едно красиво момиче. Въпреки отблъскващия му вид след цял ден тежък труд с голи крака в калта, тя го посрещнала с изяществото на принцеса.

Той и не помислил да отвърне на поздрава ѝ както бил мръсен, а свалил кърпата от главата си, поел си дъх и като се поклонил на майка си, попитал:

— Коя е благородницата там и как е дошла в тази мизерна колиба?

— Синко — отговорила майка му — макар че вече си мъж, все още нямаш жена. Твоите добродетели, твоето послушание, синовна почит, преданост и учтивост, са те направили известен. Затова тази красива девойка няма нищо против да ти стане жена. Но без твоето съгласие не можех да отговоря на нейното предложение. Какво мислиш за това?

Младият земеделец, макар и силно поласкан, отначало почти нищо не казал, но дълбоко се замислил:

„С изискано възпитание, а може би и от благородно потекло е тя, но ако изпълня желанието ѝ, как ще понесе бедността, с която ние сме свикнали? Ще бъде ли търпелива, когато се наложи да гладува? Или ще се разделим и това, което обещава любов и щастие, ще бъде за кратко и ще изчезне, оставяйки след себе си мрак и тъга?“

Но дните се изнизвали и като виждал колко любезна била тя към новата си майка, винаги търпелива и себеотрицателна, с нежна почителност, всичките му страхове били прогонени като облаци от вятър. Така младежът и девойката се оженили.

Но когато дошла есента и вече било време оризовите класове да се наляят и закръглят, нищо не намерили, освен люспи и шушулки.

Реколтата била напълно съсипана. С неплатените тежки налози и без храна вкъщи ги очаквал глад. До зимата всички били в отчайваща нищета.

Тогава търпеливата жена проявила непознати способности и окуражила съпруга си с думите:

— Аз мога да изтъка такъв плат, какъвто никога не е изработван в тази област, ако ми построиш отделна стая. Не мога да тъка тук и да направя чудесния мотив от червено и бяло, освен ако не съм сама и в пълна тишина. Изгради ми една стая и парите, от които се нуждаеш, ще потекат.

Старата майка се съмнявала в плана на снаха си и дори Мусаи не проявил голям ентузиазъм. Въпреки това той се заловил усърдно за работа. С греда и плет, със сламен покрив, с под от рогозки и прозорец от решетеста хартия, с непромокаеми стени, намазани добре с глина, построил Мусаи отделна стая. Там сама, ден подир ден, изолирана от всички, нежната съпруга работела, без никой да я вижда. Майката и съпругът търпеливо чакали, докато след една седмица крехката жена се присъединила отново към малкото семейство. В ръцете си носела един топ изтъкан плат, бял и лъскав, блестящ и чист като току-що навалял сняг. Само тук-там, по някоя пурпурна нишка в плата усилвала чистотата на иначе неопетнената белота. Чисто червено и чисто бяло били единствените цветове на този прекрасен плат.

— Как се нарича този плат? — попитал смаяният съпруг.

— Той няма име, защото няма друг в света като него — казала красивата тъкачка.

— Но аз трябва да знам как се нарича. Ще го занеса на даймьото^[2]. Той няма да го купи, ако не знае името му.

— Тогава — казала жената, — кажи му, че платът се нарича „Пух от бял жерав“.

Бързо преминала белоснежната тъкан в ръцете на владетеля на замъка, който я изпратил като подарък на императрицата в Киото. Всички били възхитени от плата и императрицата заповядала дарителят да бъде богато възнаграден. Съпругът земеделец, който се връщал с хиляда монети в торбата си, побързал вкъщи да разпръсне блестящото сребро в краката на майка си и да благодари на съпругата, която му донесла богатство. След това празнували и в продължение на много седмици семейството живяло лесно с така спечелените пари.

После, когато отново се задала нуждата, Мусаи попитал жена си дали би желала да изтъче още от прекрасния плат „Пух от жерав“.

Тя на драго сърце се съгласила и го предупредила да я остави насаме и да не я наблюдава, докато тя не се появи с платното.

Но уви, хората са твърде любопитни и си пъхат носа навсякъде! Не му стигало, че бил спасен от гладна смърт от жената, която му работела като робиня... Мусаи като крадец се промъкнал до хартиената преграда, докоснал с език решетестата рамка, пъхнал безшумно пръста си и направил кръгъл отвор, долепил око и погледнал вътре.

Каква гледка! Там работела не жена, а благороден бял жерав — същият, който бил видял на полето и от чийто гръб бил измъкнал стрелата на ловеца. Превита над чекръка, птицата издърпвала от собствената си гръд копринения пух, завивала го, усуквала го и го превръщала в най-тънката нишка, която смъртните някога са виждали. От време на време тя изцеждала червени капки кръв от сърцето си, с които обагряла някои нишки, и продължавала да тъче. Платното било почти завършено.

Мусаи гледал поразен, без да помръдне, докато ненадейно майка му го повикала и той отговорил:

— Да, идвам.

Стреснатият жерав се обърнал и видял окото в стената. Той захвърлил нишката и плата, пристъпил ядно към вратата, изпищял пронизително и излетял към небето. Като бяла точкица на фона на сините хълмове той се появил за малко и след това се изгубил от погледа.

Синът и майката отново затънали в бедност и самота и Мусаи все така газел с голи крака из оризището.

---

[1] *Източник:* William Elliot Griffis. *Fire-Fly's Lovers, and Other Fairy Tales of Old Japan*. New York: T. Y. Crowell & Co., 1908. ↑

[2] Даймьо (яп.) — големец, едър земевладелец, феодал в някогашна Япония. — Б.пр. ↑

ИМА ЛИ МНОГО ЖИВОТНИ В МОРЕТО?

ЕВРОПЕЙСКА ПРИКАЗКА^[1]

Една сутрин лисицата казала на децата си:

— Ще потърся малко яйца за закуска.

После отишла в гората. Лисицата видяла едно орлово гнездо на най-горния клон на едно дърво.

— Как да стигна до тези яйца? — мислела си тя. — Аха! Сетих се.

Тя пъхнала няколко тревни стъбла в ушите си и заудряла по дървото с тях.

— Хвърли ми едно яйце — извикала лисицата. — Ако не ми хвърлиш едно яйце, ще поваля това голямо дърво с тези тревни стъбла.

Орлицата ужасно се изплашила и хвърлила едно яйце на лисицата.

— Хвърли ми веднага още едно яйце — заповядала лисицата, като видяла, че е уплашила орлицата.

— Едно яйце е достатъчно — казала орлицата. — Няма да ти хвърлям повече яйца.

— Хвърли ми друго яйце, иначе ще поваля дървото с тези тревни стъбла и ще взема всичките ти яйца — казала лисицата.

Орлицата още повече се изплашила и хвърлила долу друго яйце.

Тогава лисицата се изсмяла и казала:

— Как бих могла да поваля голямо дърво с тези малки тревни стъбла?

Орлицата много се ядосала. Тя се спуснала от гнездото си и сграбчила лисицата с ноктите си. После вдигнала лисицата и отлетяла с нея навътре в морето. Пуснала я на един усамотен остров.

Лисицата останала на самотния остров. Един ден тя си рекла:

— Нима ще умра на този остров?

После лисицата тихичко запяла. Тюлени, моржове, делфини и китове доплували до острова.

— Какво си пееш? — попитали морските обитатели.

Лисицата казала:

— Ето какво си пея: „Къде има повече големи животни, в морските води или на сушата?“

— Безспорно повече животни има в морето, отколкото на сушата — отвърнали морските обитатели.

— Е, докажете ми! — казала лисицата. — Излезте на повърхността на водата и направете мост, който да достига от този остров до сушата. Тогава ще мога да премина по всички вас и да ви преброя.

И тъй, големите морски обитатели — тюлени, моржове, делфини и китове — излезли на повърхността на водата. Морските обитатели образували голям мост, който започвал от острова и стигал до сушата.

Лисицата това и чакала. Тя претичала по големия мост, като се преструвала, че брои животните. Когато най-накрая достигнала сушата, тя скочила на брега и забързала към дома си.

---

[1] *Източник:* Story Hour Readers. Book Three. Ida Coe, Alice J. Christie, editors. New York, Cincinnati, Chicago: American Book Co., 1914. ↑

ГОЛЯМОТО НАДЛЪГВАНЕ

ИНДИЙСКА ПРИКАЗКА^[1]

Веднъж един бъния^[2] вървял по междуселския път и настигнал един селянин, който се движел в същата посока. Този бъния бил много алчен, каквито са повечето от неговото съсловие, и му било криво, че не успял да спечели никакви пари през този ден, но като видял човека пред себе си, очите му светнали.

— Това се казва късмет — казал си той. — Я да видя дали този селянин става за нещо — и ускорил ход.

След като двамата се поздравили много учтиво, бънията казал на селянина:

— Преди да те видя, тъкмо си мислех колко ми е скучно, но тъй като се движим в една посока, пътят ще ми се види по-къс в такава приятна компания.

— На драго сърце — отвърнал селянинът, — но за какво да разговаряме? Един гражданин като теб не се интересува да слуша за добитък и реколта.

— О — казал бънията, — аз ще ти кажа какво да правим. Всеки от нас ще разкаже най-невероятната история, която може да измисли, и този, който пръв прояви съмнение към историята на другия, ще му плати сто рупии.

Селянинът се съгласил и помолил бънията да започне пръв, като по-важен от двамата, а в себе си се зарекъл колкото и невероятна да е историята на бънията, с нищо да не покаже, че се съмнява в нея. При това любезно настояване големецът започнал:

— Един ден, както си вървах по този път, срещнах търговец, който пътуваше с огромен керван от камили, натоварени със стоки...

— Твърде възможно — промърморил селянинът. — И аз самият съм виждал такива неща.

— Не по-малко от сто и една камили — продължил бѣнията, — всички навързани една за друга с вървите на носовете им — нос за опашка — и проточили се по пътя на почти половин миля...

— Е, и какво? — казал селянинът.

— И тогава един ястреб се спусна върху най-предната камила и я отнесе ритаща във въздуха, и понеже всичките бяха навързани заедно, останалите сто камили трябваше да я последват...

— Поразителна е силата на този ястреб! — казал селянинът. — Но... добре... да, без съмнение... да... добре... сто и една камили... и какво направи той с тях?

— Ти май се съмняваш? — запитал бѣнията.

— Ни най-малко! — уверил го селянинът.

— Е добре — продължил бѣнията, — и случи се така, че принцесата на едно съседно царство седеше в градината си, а прислужницата разресваше косата ѝ. И както гледаше нагоре с отнетната назад глава, докато прислужницата прекарваше гребена, не щеш ли, проклетият ястреб прелетя над нея с плячката си и за зла участ, точно в този миг камилите се разритаха, ястребът ги изпусна и всичките сто и една камили паднаха право в лявото око на принцесата!

— Горкичката! — казал селянинът — ужасно боли, като ти влезе нещо в окото.

— И — казал бѣнията, който вече се вживявал в разказа си — принцесата разтърси глава и скочи, покривайки окото си с ръка. „Божичко! — извика тя — Нещо ми влезе в окото и как ужасно боли!“

— Винаги е така — отбелязал селянинът. — Напълно вярно! Е, и какво стана с горката принцеса?

— Като чу виковете ѝ, прислужницата ѝ се притече на помощ. „Дай да погледна“ — каза тя и издърпа клепака на принцесата, и оттам излезе една камила, която прислужницата пхна в джоба си...

— Хм! — изсумтял селянинът.

— И тогава тя засука края на забрадката си и изкара и останалите сто камили от окото на принцесата, и ги напъха всичките в джоба си при другата.

Тук бѣнията се запъхтял, като че е останал без дъх, но селянинът го погледнал вяло:

— Е, и? — казал той.

— Не мога да се сетя нищо повече засега — отговорил бѣнията.
— И без туй, това е краят. Какво ще кажеш за това?

— Удивително — отговорил селянинът. — И без съмнение, напълно вярно!

— Е, твой ред е — казал бѣнията. — Толкова съм нетърпелив да чуя твоята история. Сигурен съм, че ще бѣде много интересна.

— Да, и аз така мисля — отвърнал селянинът и започнал:

— Баща ми беше много заможен човек. Пет крави имаше и три чифта волове, и половин дузина биволи, и кози в изобилие. Но от всичко, което имаше, най-скѣпа му беше една кобила. Чистокрѣвна кобила беше тя... ех, много добра кобила!

— Да, да — прекъснал го бѣнията, — карай нататък!

— Продължавам — казал селянинът, — не ме притеснявай! И така, един ден, за лош късмет, той яздил тази кобила до пазара със скъсано седло, което така я охлузило, че като се прибраха у дома, тя имаше рана на гърба си, голяма колкото дланта ти.

— Да — казал бѣнията нетърпеливо, — а по-нататък?

— Беше през юни — продължил селянинът, — а знаеш как през юни има често прашни бури, понякога и с дѣжд? Е, и на бедното животно му попаднал прах в раната и освен това заедно с праха и малко житни зърна. И заради праха, топлината и влагата това жито покълна и започна да расте!

— Житото покълва, когато има добри условия — съгласил се бѣнията.

— Да. А след това видяхме, че на гърба на коня имаше реколта от пшеница, голяма колкото поле от сто акра, и трябваше да наемем двайсет мъже да ни помогнат да я ожънем!

— За жътвата обикновено се налага да се наемат помощници — казал бѣнията.

— И добихме четиристотин маунда^[3] жито от гърба на тази кобила! — продължил селянинът.

— Добра реколта! — промърморил бѣнията.

— А твоят баща — казал селянинът, — един беден нещастник, който едва изкарваше, колкото да не умре от глад — бѣнията изсумтял, но запазил мълчание, — дойде при моя баща и каза с най-смирен вид и умолително събрани длани...

Тук бѣнията хвърлил яростен поглед към спътника си, но прехапал устни и замълчал.

— „Не съм хапнал нищо от една седмица. О, велики господарю, дай ми на заем шестнайсет маунда жито, а сетне ще се разплатя.“ „Разбира се, съседе — отвърна баща ми, — вземи, колкото ти е нужно, ще ми го върнеш, когато можеш.“

— Е, и? — запитал бѣнията с гневен поглед.

— Ами, той си отнесе житото — отвърнал селянинът, — но така и не го върна, та дългът си стои и до днес. Чудя се понякога, дали да не се обърна към закона заради това.

Тогава бѣнията започнал да си движи палеца нагоре-надолу по пръстите на дясната си ръка, а устните му мърдали, пресмятайки бързо.

— Какво има? — запитал селянинът.

— Житото е по-евтино. Ще ти платя житото — казал бѣнията с отчаяно примирение, като си спомнил, че според уговорката, предложена от самия него, ще трябва да даде на селянина сто рупии.

И до ден днешен, когато някой има дълг, хората по тези места казват: „Дай ми парите или поне ми дай житото.“

Илюстрация: Х. Дж. Форд

---

[1] *Източник:* The Olive Fairy Book. Andrew Lang, editor. Henry Justice Ford, illustrator. London: Longmans, Green & Co., 1907. ↑

[2] Бъния (инд.) — лихвар. — Б.пр. ↑

[3] Маунд — индийска единица за тегло равна на около 37 кг. — Б.пр. ↑

Издание:

Заглавие: Приказки и басни от цял свят

Преводач: Анатолий Буковски; Лина Бакалова; Надежда Накова

Година на превод: 2007; 2016

Език, от който е преведено: английски; руски

Издание: Второ преработено и дъпълнено

Издател: Читанка

Година на издаване: 2020

Тип: сборник

Редактор: Лина Бакалова

Художник на илюстрациите: Ейда Будел; Е. Бойд Смит; Е. Нарбут; Елсуърт Янг; Иван Я. Билибин; Майло Уинтър; Робърт Дж. Гордън; Томас Д. Скот; Уолтър Крейн; Фредерик Ричардсън; Х. Дж. Форд

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/10808>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.